

PROJEKT

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowiny do 2030 r.

Maj, 2025r.

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji	8
1.1 Logika prac nad programem.....	8
1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji	11
1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów i interesariuszy	15
1.3.1. Zaangażowanie na etapie prac nad programem	15
1.3.2. Zaangażowanie w trakcie realizacji programu	17
2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy	19
2.1. Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.	19
2.2 Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+	20
2.3 Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej	20
2.4 Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Nowiny na lata 2021-2028	21
2.5 Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.....	22
2.6. Programy Współpracy Gminy Nowiny z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.....	22
2.7 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Nowiny na lata 2021 - 2025.....	23
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	25
3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji.....	25
3.2. Diagnoza zjawisk społecznych	25
3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych.....	30
3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych.....	34
3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych	40
3.6. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.....	47
4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji	54
5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	55
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	57
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	57
6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	73
7. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	77
8. Szacunkowe ramy finansowe programu	78
8.1. Ramy finansowe realizacji programu	78
8.2. Potencjalne źródła finansowania programu	79
9. Struktura zarządzania programem	82
9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR.....	82
9.2. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym	85
9.3. Koszty zarządzania.....	86
9.4. Ramowy harmonogram realizacji GPR	88
10. System monitorowania i oceny Programu	90
10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu.....	90
10.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu.....	93
11. Zmiany związane z wdrażaniem Programu	94

11.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy	94
11.2. Zmiany dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego	94
11.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji	94
Spis tabel	95
Spis map	95
Spis wykresów	95
Spis zdjęć	95

Wprowadzenie

„Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nowiny do 2030 r.” (dalej: GPR) jest dokumentem opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015r. (Dz. U. z 2024r. poz. 278 z późn. zm.).

W art. 2 ust. 1 *ustawy o rewitalizacji*, rewitalizację zdefiniowano jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Proces rewitalizacji ma w pierwszej kolejności charakter społeczny, a jego celem jest poprawa jakości życia i aktywna pomoc w rozwiązaniu problemów mieszkańców żyjących w tych częściach gminy Nowiny, które z różnych powodów znajdują się w trudnym położeniu. Jak wynika z *ustawy o rewitalizacji* i inaczej niż w przypadku innych dokumentów strategicznych obowiązujących w Gminie Nowiny, postanowienia GPR koncentrują się na wybranych fragmentach gminy (obszarze rewitalizacji), co ma na celu maksymalnie efektywne wykorzystanie zasobów i środków finansowych do poprawy sytuacji na obszarze przewidzianym do rewitalizacji.

GPR to kierunkowy i ramowy dokument, który ma na celu integrować realizację przedsięwzięć o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym oraz technicznym. Jego sporządzenie poprzedziło opracowanie szczegółowej diagnozy wyznaczającej obszary zdegradowany i rewitalizacji z uwzględnieniem problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych. W założeniach Programu uwzględniono podejście zintegrowane, a w dokumencie zdefiniowano również listę przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów) oraz wskazano również sposób zarządzania procesem rewitalizacji.

Podczas prac nad dokumentem szczególny nacisk położono na możliwie szerokie zaangażowanie interesariuszy procesu rewitalizacji. Opierając się na przepisach ustawy, należy uznać, że rewitalizacja jest procesem realizowanym na rzecz mieszkańców oraz wspólnie z nimi. Interesariuszami są zatem wszystkie osoby i podmioty zainteresowane włączeniem w projektowanie i realizację zadań na obszarze rewitalizacji. Na każdym etapie prac nad GPR-em uwzględniono potrzebę zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Opinie i propozycje zgłaszane przez interesariuszy procesu rewitalizacji były zestawiane z obiektywnymi miernikami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Połączenie ilościowych i jakościowych metod pozyskiwania i analizy danych daje gwarancję tego, że interwencja w obszarze rewitalizacji będzie prowadzona na właściwym obszarze i przy pomocy narzędzi adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań, barier, deficytów i potencjałów. W latach poprzedzających opracowanie GPR wdrażano „Program Rewitalizacji Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2016-2023” przyjęty uchwałą nr RG- XXXIII/395/17 Rady Gminy Sitkówka - Nowiny z dnia 30.08.2017 (z późn. zm.) w sprawie uchwalenia „Programu Rewitalizacji dla Gminy Sitkówka - Nowiny na lata 2016 – 2023”, a jednocześnie realizowano liczne działania wpisujące się w założenia ustawy o rewitalizacji. Były to między innymi działania ukierunkowane na:

- aktywizację i integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- aktywizację seniorów,
- poprawę infrastruktury społecznej,
- modernizację i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Wizja jaką sformułowano „**Programie Rewitalizacji dla Gminy Sitkówka - Nowiny na lata 2016 – 2023**” brzmiała „*Po zakończeniu rewitalizacji w 2023 r. wyznaczony obszar rewitalizacji, jest miejscem ożywionym zarówno społecznie jak i gospodarczo. Obszar ten stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania, prowadzenia przedsiębiorczości, jak również turystyki - w oparciu o wykorzystanie lokalnych zasobów. Pojawiają się tutaj nowi mieszkańcy, inwestorzy i turyści. Na obszarze tym zostały złagodzone lub zlikwidowane obecnie występujące problemy społeczne, zwłaszcza dotyczące osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy mają łatwy dostęp do usług o charakterze społecznym, kulturalnym, zdrowotnym i rekreacyjnym. Obszar rewitalizacji zamieszkują aktywni i przedsiębiorczy ludzie podejmujący szereg inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności. Gmina Sitkówka - Nowiny jest atrakcyjnym miejscem pod względem zamieszkania i inwestowania.*”

W dokumencie określono pięć celów szczegółowych rewitalizacji do których sformułowano kierunki działań:

Cel 1 Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji.

Cel 2 Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców a także rozwój przedsiębiorczości.

Cel 3 Poprawa infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.

Cel 4 Poprawa dostępu do infrastruktury kulturalnej, zdrowotnej, rekreacyjno – turystycznej na obszarze rewitalizacji.

Cel 5 Ochrona środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarze rewitalizacji.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji Gminy Nowiny w „Programie Rewitalizacji Gminy Sitkówka - Nowiny na lata 2016-2023”

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2016-2023 str. 6

Najważniejszym projektem realizującym zadania rewitalizacyjne było przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 pn. „**Kompleksowa rewitalizacja centrum gminy Sitkówka-Nowiny**”. Przedmiotowy projekt był zgodny z wizją jaka została przedstawiona w dokumencie oraz jej celami. Zadaniem projektu było ożywienie społeczno – gospodarcze oraz odnowienie fizyczne i przestrzenne obszaru rewitalizacji miejscowości Nowiny. Projekt odpowiadał na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne w sferach:

- gospodarczej - poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji,
- funkcjonalno – przestrzennej – poprzez działania związane ze zwiększeniem dostępu do infrastruktury społecznej zagospodarowanie przestrzeni publicznej tj. utworzenie skweru/parku w Nowinach
- środowiskowej – poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz efektywne wykorzystywanie energii,
- technicznej – poprzez tj. rozbudowę budynku GOK-u „Perła”,

W toku realizacji w/w przedsięwzięć przedstawiciele Urzędu Gminy, gminnych instytucji i ich partnerzy nabyli doświadczenia, które są wartościowym zasobem w toku prac nad GPR-em i zostaną one wykorzystane we wdrażaniu założeń Programu. Na proces rewitalizacji w kontekście społecznym należy też patrzeć przez pryzmat wyzwań rozwojowych przed jakimi staje cała gmina. Są nimi, przede wszystkim, wykorzystanie szans oraz znalezienie odpowiedzi na zagrożenia wynikające np. z depopulacji gminy, wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowiny do 2030 r.* stwarza ramy do tego, aby poprzez realizację kompleksowych i komplementarnych przedsięwzięć uwzględniających potrzeby mieszkańców oraz aktualne trendy i wytyczne w zakresie realizacji polityk publicznych podejmować ambitne działania na obszarze rewitalizacji, które będą korzystnie oddziaływać na zidentyfikowany obszar rewitalizacji.

1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji

1.1 Logika prac nad programem

Podstawą do rozpoczęcia prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji była uchwała nr Rady Gminy w Nowinach z dn. w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowiny do 2030 r.* Podjęcie tej uchwały było następstwem opracowania diagnozy, dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Nowiny, w oparciu o którą w dniu podjęto uchwałę nr Rady Gminy Nowiny w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Nowiny.

W oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji* należy uznać, że obszarem rewitalizacji jest obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie, czy też liczba osób ze szczególnymi potrzebami. Dodatkowo, na obszarze rewitalizacji powinny występować deficyty w sferach: gospodarczej i/lub środowiskowej i/lub przestrzenno-funkcjonalnej i/lub technicznej. Powinien to być obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego zajmujący nie więcej niż 20% powierzchni gminy, a także zamieszkiwany przez nie więcej niż 30% jej mieszkańców. Diagnozę, pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Nowiny przeprowadzono w oparciu o obiektywne i policzalne wskaźniki, umożliwiające analizę negatywnych zjawisk na terenie gminy. Analizy wskaźnikowe pozwoliły na wyznaczenie obszaru rewitalizacji – miejscowości Nowiny. Wyznaczony obszar obejmuje powierzchnię 1,16 km² co stanowi 2,53% powierzchni gminy i jest zamieszkały przez 1 994 osób co stanowi 25,29% wszystkich mieszkańców gminy

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy

Liczba mieszkańców obszar rewitalizacji – miejscowość Nowiny na 31.12.2023r.	1 994
Liczba mieszkańców Gminy Nowiny na 31.12.2023r.	7 885
Procent mieszkańców gminy objętych rewitalizacją	25,29%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowinach

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami:

1. na obszarze tym zidentyfikowano wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej (bezrobocie, niekorzystna sytuacja demograficzna, duża liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Nowinach) oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej,
2. obszar ten ma kluczowe znaczenie dla rozwoju całej gminy,
3. wybór obszaru uzyskał całkowitą akceptację zarówno władz lokalnych jak i mieszkańców.

Wyznaczone, zgodnie ze wspomnianą powyżej procedurą, granice obszaru rewitalizacji (obejmujące teren całej miejscowości) gwarantują zachowanie ciągłości działań rewitalizacyjnych, prowadzonych we wcześniejszych okresach. W przyjętym w 2016 r. *Programie Rewitalizacji dla Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2016-2023* obszar rewitalizacji obejmował bowiem wówczas także miejscowość Nowiny.

W toku prac nad GPR-em wykorzystano różnorodne metody i podejścia do gromadzenia i analizy informacji, które przełożyły się następnie na konkretne zapisy dokumentu. Obok ilościowych

analiz wskaźnikowych przeprowadzono rozbudowane działania konsultacyjne, ukierunkowane na pozyskanie indywidualnych opinii mieszkańców gminy, przedstawicieli formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, biznesu, a także przedstawicieli Urzędu Gminy i jego jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji publicznych. Na początku prac nad GPR uznano, że kluczowe dla powodzenia całego procesu będzie zarówno odpowiednie przepracowanie doświadczeń związanych z realizacją dotychczasowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w miejscowości Nowiny i otwarcie tego procesu na nowe propozycje zgłaszane przez zainteresowanych interesariuszy. Programowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powiązano ponadto z ustaleniami „Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.”¹ i innymi dokumentami planistycznymi obowiązującymi w gminie, a także na szczeblach: regionalnym, krajowym i unijnym. Przyjęto wreszcie, że osiągnięcie celów procesu rewitalizacji będzie możliwe tylko w przypadku zaplanowania i realizacji zestawu różnorodnych przedsięwzięć o charakterze społecznym i infrastrukturalnym.

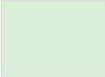
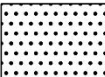

¹ <https://bip.nowiny.com.pl/5983/dokument/2860>

Mapa w skali 1:5000

Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny

Legenda:

- Obszar zdegradowany miejscowość Nowiny
- Obszar rewitalizacji miejscowość Nowiny

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji

Na terenie miejscowości Nowiny zrealizowano w ostatnich latach liczne działania/zadania, których założenia i konkretne efekty w pełni wpisują się w założenia *ustawy o rewitalizacji* w zakresie partycypacyjnego podejścia do projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i promowania kompleksowych rozwiązań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców. W treści „Programu Rewitalizacji dla Gminy Sitkówka - Nowiny na lata 2016-2023” zaplanowano realizację kilkunastu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których wdrożenie przyczyniło się do osiągnięcia części celów rewitalizacji. Kluczowe przedsięwzięcia wskazane w poprzednio obowiązującym Programie to:

- aktywizacja społeczno-gospodarcza osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ukształtowanie wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej do rozwoju aktywności społecznej, rekreacji i integracji,
- rozszerzenie oferty kulturalnej na terenie Gminy Nowiny,
- poprawa bezpieczeństwa ciągów pieszych,
- poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Nowiny,
- usprawnienie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej.

Dobłą praktyką było prowadzenie przez Urząd Gminy w Nowinach regularnego monitoringu z realizacji projektów rewitalizacyjnych w sposób, który umożliwia prześledzenie postępów w ich wdrażaniu. Przy projektowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono wytyczne wynikające z przepisów *ustawy o rewitalizacji* – traktującej rewitalizację jako proces ukierunkowany na rozwiązywanie problemów społecznych, przy równoczesnej realizacji projektów w innych sferach funkcjonowania. Analiza informacji ze zrealizowanych w ramach Programu Rewitalizacji projektów jak i udział interesariuszy rewitalizacji w opracowaniu „Diagnozy” prowadzą do wniosku, że w ostatnich latach wdrażano działania wpisujące się w osiągnięcie celów wszystkich podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wynikających z treści PR. Na uwagę zasługują w szczególności:

- poprawa infrastruktury edukacyjnej,
- organizowanie wydarzeń ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców borykających się z problemami na rynku pracy; czy też
- tworzenie przez gminne instytucje oferty czasu wolnego, jako narzędzia integracji oraz budowy relacji pomiędzy różnymi grupami mieszkańców z obszaru i spoza obszaru rewitalizacji.

W latach 2017-2023 Gmina Nowiny realizowała szereg projektów mających ożywić miejscowość Nowiny.

Tabela 2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zrealizowane w ostatnich latach lub w trakcie realizacji obejmujące miejscowość Nowiny

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie	Wkład własny	Źródła finansowania	Okres realizacji	Krótki opis (co zrealizowano)
1	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny – ETAP III	510 727,00 zł	434 117,95 zł	76 609,05 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020	01.05.2019 – 31.12.2020	trzeci etap częściowej modernizacji oświetlenia na terenie Gm. Sitkówka-Nowiny polegający na wymianie na wskazanych 335 punktach oświetlenia ulicznego dotychczasowych opraw na nowoczesne oprawy w technologii LED typu 30W-70W z systemem redukcji mocy, wymianę wysięgników oraz montaż trzech lamp hybrydowych zasilanych z turbiny wiatrowej i ogniw fotowoltaicznych. Projekt obejmował teren osiedla mieszkaniowego w Nowinach.
2	Kompleksowa rewitalizacja centrum gminy Sitkówka-Nowiny.	13 102 768,09 zł	3 745 910,53 zł	9 159 698,56 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020	10.05.2017 – 30.06.2023	Projekt swoim zakresem obejmuje: 1. Rozbudowę Budynku GOK-u "Perła" (dz. nr 393/0), 2. Utworzenie skweru/parku w Nowinach (dz. nr 418/1), 3. Modernizację placu handlowego w Nowinach (dz. nr 533/85 i 533/60)
3	Rozwój żłobka gminnego w Nowinach poprzez utworzenie nowych miejsc żłobkowych	404 833,44 zł	340 289,69 zł	64 543,75 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020	01.08.2017- 31.07.2019.	Działania przyczyniły się do otwarcia i obecnie funkcjonowania nowej grupy żłobkowych z 20 miejscami w żłobku gminnych w Nowinach – mieszczącym się przy ul. Parkowa 11 w Nowinach.
4	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego im. „Pluszowego Misia” w Nowinach	1 050 000,01 zł	787 500,00 zł	262 500,01 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa	01.05.2016 – 31.12.2017	w rozbudowywanej części zlokalizowane są dwa oddziały przedszkolne na łączną liczbę 50 dzieci, uzupełniające funkcję obiektu.

					Świętokrzyskiego na lata 2014-2020		
5	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej poprzez inwestycje w energię pochodzącą ze źródeł energii odnawialnej na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny	1 102 059,09 zł	793 034,27 zł	215 726,67 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (ZIT KOF)	01.04.2016 – 30.06.2018	Wsparciem w ramach projektu objęto dwa budynki użyteczności publicznej z terenu Gminy, tj. 1) budynek Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach znajdujący się przy ul. Gimnazjalnej 1, a także 2) budynek ośrodka zdrowia w Sitkówce, umiejscowiony pod adresem – Sitkówka 16. W obu budynkach uzyskano poprawę efektywności energetycznej, zakres prac ustalono na podstawie wykonanych audytów energetycznych. W przypadku budynku ZSP w Nowinach uzyskano poprawę efektywności energetycznej przez ocieplenie budynku, wymianę części stolarki, przebudowę systemu grzewczego na gazowy, wykonania instalacji z wykorzystaniem OZE do podgrzewania wody użytkowej.
6	Nowe tereny inwestycyjne w gminie Sitkówka-Nowiny szansą na rozwój gminy i regionu	7 679 331,29	3 854 860,10	3 824 471,19	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020	14.06.2016 – 30.09.2018	Projekt polegał na przygotowaniu gotowych terenów inwestycyjnych do wykorzystania przez firmy z sektora MŚP. Pracami objęto teren o łącznej powierzchni 9,57 ha (w tym: 7,89 ha – stanowią tereny inwestycyjne i 1,68 ha stanowią drogi wewnętrzne) zlokalizowany na obszarze przyległym do ul. Przemysłowej w Nowinach.
7	Zdalna szkoła – laptopy dla uczniów w Gminie Sitkówka-Nowiny	68.150,00 zł	68.150,00 zł	0,00	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020	2020	Za otrzymane środki zostało zakupionych 29 szt. laptopów z oprogramowaniem na potrzeby zdalnego nauczania. Sprzęt został przekazany do: • Zespół Placówek Oświatowych w Bolechowicach • Zespół Placówek Integracyjnych w Kowali • Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach

							• Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Nowinach
8	ZDALNA SZKOŁA+	54.240,00 zł	54.240,00 zł	0,00	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020		Za otrzymane środki zostało zakupionych 24 szt. laptopów z oprogramowaniem na potrzeby zdalnego nauczania. Sprzęt został przekazany do: • Zespół Placówek Oświatowych w Bolechowicach • Zespół Placówek Integracyjnych w Kowali • Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Nowinach
9	Rozbudowa centrum sportowego w Nowinach poprzez budowę dwóch boisk: pełnowymiarowego piłkarskiego oraz wielofunkcyjnego – w miejscowości Nowiny, gmina Nowiny, województwo świętokrzyskie”	5 514 694,28	3 860 259,00	1 654 435,28	Program Rozwoju Infrastruktury Piłkarskiej – edycja 2022	28.07.2023 – 31.10.2024	Projekt polegał na rozbudowie centrum sportowego w Nowinach poprzez budowę dwóch boisk: pełnowymiarowego piłkarskiego oraz wielofunkcyjnego
10	Modernizacja budynku GOKu „Perła” w Nowinach	2 000 000,00	1 799 000,00	201 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład	2024-2025	Przebudowa i rozbudowa łącznika wierzby zjeżdżalni na pływalni w systemie zaprojektuj i wybuduj a także dostawa i montaż ozonatora dla potrzeb GOK Perła w Nowinach.

Źródło: Urząd Gminy Nowiny

1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów i interesariuszy

1.3.1. Zaangażowanie na etapie prac nad programem

W całym procesie prac nad GPR i na poprzedzającym go etapie wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji podejmowano różnego rodzaju aktywności w celu zapewnienia szerokiego udziału partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących środowiska pozarządowe, w tym podmiotów działających w obszarze społeczeństwa obywatelskiego, ochrony środowiska, włączenia społecznego, praw podstawowych, osób z niepełnosprawnościami czy równości płci i niedyskryminacji.

Transparentne informowanie o pracach nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz o pracach nad GPR

Współpraca z interesariuszami oraz włączanie społeczności Gminy Nowiny w prace dotyczące GPR wymagały wykorzystywania szeregu platform i środków komunikacji. Do najważniejszych z nich należą:

- strona internetowa Gminy Nowiny <https://www.nowiny.com.pl/> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, gdzie na bieżąco zamieszczano informacje nt. działań podejmowanych w ramach tworzenia Programu,
- plakaty informujące o procesie rewitalizacji rozmieszczane na terenie gminy Nowiny.

☎ Zadzwoń: +41 34/-50-00

✉ nowiny@nowiny.com.pl

eSesja ePUAP 2

Liczne wydarzenia konsultacyjne w różnych formach adresowane do mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji

W ramach prac nad GPR-em i poprzedzających je działań związanych z wyznaczeniem obszarów zdegradowanego i rewitalizacji przeprowadzono kilka form konsultacji społecznych. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim:

- w ramach prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanego i rewitalizacji: otwarte spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych (14.05.2025r),
- spacer studyjny po obszarze rewitalizacji (14.05.2025r.),
- w ramach prac nad GPR:
 - wywiady grupowe z przedstawicielami:
 - 1 Urzędu Gminy Nowiny,
 - 2 organizacji pozarządowych prowadzącymi działalność na terenie miejscowości Nowiny,
 - 3 przedsiębiorców prowadzącymi działalność gospodarczą na terenie miejscowości Nowiny.

- warsztaty tematyczne w celu wypracowania kierunków działań i charakteru przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji,
- nabór fiszek przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Postulaty podnoszone przez interesariuszy procesu rewitalizacji przełożyły się na końcową treść GPR zarówno w części diagnostycznej jak i w fazie formułowania celów oraz kierunków działań, a także konkretnych przedsięwzięć. Dotyczyły one np.: potrzeb w zakresie realizacji kompleksowych przedsięwzięć wspierających integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji; poprawę estetyki i stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych; czy też modernizacji, poprawy dostępności i tworzenia nowej infrastruktury w celu stałego rozwijania oferty usług publicznych (kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych, np.) na obszarze rewitalizacji.

<https://www.nowiny.com.pl/urzed/aktualnosci/konsultacje-spoleczne-w-sprawie-wyznaczenia-obszaru-zdegradowanego-i-obszaru-rewitalizacji-dla-gm>

Gmina Nowiny

Urząd ▾

Mieszkaniec ▾

Przedsiębiorca ▾

Tu

Zaproszenie – konsultacje obszar rewitalizacji

Wójt Gminy Nowiny zaprasza wszystkich zainteresowanych mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe do udziału w konsultacjach społecznych zgodnie z

[ZARZĄDZENIEM NR WG.0050.60.2025 WÓJTA GMINY NOWINY z dnia 15 kwietnia 2025 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Nowiny w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Nowiny](#)

Jednocześnie informujemy, że w dniu 14 maja 2025r. o godz. 13:00 na sali konferencyjnej Urzędu Gminy Nowiny odbędzie się spotkanie konsultacyjne, podczas którego omówiona zostanie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny”.

Przed spotkaniem ok. godz. 11:00 planowany jest spacer studyjny po obszarze rewitalizacji – miejscowości Nowiny.

Zapraszam
Łukasz Gryń – Wójt Gminy Nowiny

1.3.2. Zaangażowanie w trakcie realizacji programu

Partycypacja społeczna stanowiąca punkt wyjścia dla opracowania programu rewitalizacji, jest i będzie stałą zasadą i ciągłą praktyką również w trakcie wdrażania GPR-u zgodnie z przyjętym systemem zarządzania obejmującym zasady współpracy z otoczeniem społecznym oraz gospodarczym. W trakcie wdrażania Programu przewiduje się stałe informowanie interesariuszy rewitalizacji o podejmowanych i planowanych działaniach. W tym celu wykorzystywana będzie zwłaszcza utworzona podstrona dedykowana procesowi rewitalizacji.

Informowanie o procesie rewitalizacji będzie miało na celu stworzenie optymalnych warunków dla realnego współdecydowania mieszkańców o realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPRze.

Kluczową formą zaangażowania interesariuszy będzie **Komitet Rewitalizacji** stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami Gminy Nowiny w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie zajmował stanowiska dotyczące kluczowych etapów procesu rewitalizacji. Należą do nich opiniowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz projektu programu lub jego zmiany.

CZYM JEST KOMITET REWITALIZACJI?

Komitet rewitalizacji

jest miejscem współpracy mieszkańców z Urzędem Gminy w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji a także pełni funkcje opiniodawczo – doradczą dla Wójta Gminy

Podstawą powołania Komitetu jest Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Kadencja Komitetu trwa 3 lata od pierwszego posiedzenia

Skład Komitetu

mieszkańcy obszaru rewitalizacji

organizacje pozarządowe

przedstawiciele spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych z obszaru rewitalizacji

przedsiębiorcy

przedstawiciele instytucji publicznych

Narzędziem angażowania interesariuszy rewitalizacji w ocenę efektów procesu rewitalizacji będzie również ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (przynajmniej raz w okresie wdrażania Programu). Na szczególną uwagę (w kontekście zaangażowania interesariuszy w trakcie realizacji GPR) zasługują również podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne wpisujące się w kierunki działań pn. „4.1 Aktywny Zespół np. rewitalizacji”, „4.2 Uczący się Zespół np. rewitalizacji” i „4.3 Współpracujący i innowacyjny Zespół np. rewitalizacji”. Ich zakres zakłada bowiem np. organizację cyklicznych wydarzeń (spacerów, spotkań np.) z udziałem mieszkańców obszaru rewitalizacji, które pozwolą na stałą weryfikację postępu wdrażania GPR i adekwatności jego postanowień do potrzeb, barier i potencjałów, które występują na obszarze rewitalizacji.

2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Zgodnie z np. 15 ust. 1 pkt 2) *ustawy o rewitalizacji*, w GPR powinien znaleźć się opis powiązań tego dokumentu z innymi opracowaniami strategicznymi gminy, w tym ze strategią rozwoju, mpzp, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych. Ze względu na fakt, że rewitalizacja jest procesem złożonym, który oddziałuje na sposób realizacji innych polityk publicznych na terenie gminy, w tym miejscu warto przeanalizować także powiązania GPR z innymi gminnymi dokumentami strategicznymi.

2.1. Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Strategia została przyjęta uchwałą nr RG-XVI/179/16 Rady Gminy Sitkówka-Nowiny z dnia 22 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do roku 2025. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny ze Strategią na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie domen rozwoju, a także przyporządkowanych im celów głównych, szczegółowych oraz kierunków działań. Interwencje zaplanowane w GPRze przyczynią się do osiągnięcia celów wyznaczanych w Strategii np.

- cel strategiczny nr 1 Rozwój turystyki, sportu i rekreacji wraz z promocją gminy Sitkówka-Nowiny
- cel strategiczny 2. Aktywna ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej, transportowej i informatycznej.
- cel strategiczny 3 Rewitalizacja funkcji i układu Nowin oraz ich ochrona wraz z koniecznym rozwojem funkcjonalno-przestrzennym całej gminy, c
- cel strategiczny 5 Wzrost atrakcyjności Gminy Sitkówka-Nowiny jako miejsca zamieszkania.

W konsekwencji powyższego, cele GPR wpisują się także w realizację działań priorytetowych ujętych w Strategii dotyczących np. aktywizacji i angażowania społeczności lokalnych w życie/funkcjonowanie i rozwój gminy Nowiny, a także stworzenia centralnej – spójnej i urządzonej – przestrzeni publicznej na terenie centralnej miejscowości gminnej. Na potrzeby zmian w odniesieniu do poprawy estetyki i funkcjonalności centrum Nowin (plac festynowy, otoczenie PSZOK-u) zwracali uwagę interesariusze zaangażowani w prace nad GPR, dzięki czemu odpowiednie i szczegółowo opisane przedsięwzięcia znalazły się w treści Programu Rewitalizacji. W tym zakresie zatem, należy stwierdzić, że postanowienia GPR uszczegóławiają zapisy Strategii w zakresie projektów rewitalizacyjnych oraz tworzą ramy operacyjne do realizacji kierunków interwencji wynikających ze Strategii.

Biorąc pod uwagę relacje pomiędzy treścią Strategii a postanowieniami GPR, pozytywnie należy ocenić fakt, że pierwszy z wymienionych dokumentów został przyjęty wcześniej tworząc szerokie ramy interwencji dla działań z zakresu rewitalizacji. GPR natomiast należy uznać jako dokument organizujący proces rewitalizacji, który przyczyni się do sprawniejszego i efektywnego osiągania celów Strategii na obszarze rewitalizacji. Biorąc pod uwagę hierarchię dokumentów strategicznych obowiązujących na terenie gminy należy uznać to za właściwe podejście, korzystnie wpływające na osiągnięcie spójności pomiędzy Strategią oraz GPR.

2.2 Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+²

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowiny do 2030 r. jest spójny ze *Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+* przyjętą uchwałą nr RG-II/14/24 RADY GMINY NOWINY z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+ na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie celów, a także przyporządkowanych działań i zadań. Cele wymienione w Strategii, które są spójne z celami ujętymi w GPR to:

- Cel 1. Aktywne i zintegrowane międzypokoleniowo społeczeństwo.
- Cel 2. Konkurencyjna gospodarka i rynek pracy.
- Cel 3. Silny region turystyczny bazujący na dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym.

2.3 Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej

Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej Gminy Nowiny należą:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowiny (dokument w opracowaniu- planowany termin przyjęcia koniec 2025r.)³,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Sitkówka [Uchwała Nr RG-XXXVII/271/05 Rady Gminy Sitkówka – Nowiny z dnia 27.10.2005 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sitkówka-Nowiny].

Zgodnie ze projektem Studium głównym celem tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju Gminy Nowiny z poszanowaniem środowiska naturalnego, w celu poprawy poziomu życia mieszkańców i turystów odwiedzających gminę poprzez wykorzystania potencjału przyrodniczo-kulturowego, gospodarczego i aktywności mieszkańców.

Strategiczny cel rozwoju przestrzennego gminy Nowiny, w perspektywie 15-20 lat, określa się jako:

1. Rozwój turystyki, sportu i rekreacji wraz z promocją gminy Nowiny
2. Aktywna ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej, transportowej i informatycznej
3. Rewitalizacja funkcji i układu Nowin oraz ich ochrona wraz z koniecznym rozwojem funkcjonalno-przestrzennym całej gminy.
4. Zwiększenie znaczenia gospodarczego Gminy Nowiny w skali regionalnej.
5. Wzrost atrakcyjności Gminy Nowiny jako miejsca zamieszkania.

Cele operacyjne sformułowane w dokumencie to:

- rozbudowa i modernizacja komunalnej infrastruktury technicznej,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej,

² <https://bip.nowiny.com.pl/6075/dokument/10901>

³ <https://bip.nowiny.com.pl/6112/dokument/2998>

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego,
- zwiększona dostępność oferty edukacyjnej i oświatowej dla mieszkańców Gminy,
- poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy,
- wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i gospodarczej,
- rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw,
- poprawa ładu przestrzennego w gminie,
- zwiększona stabilność materialna mieszkańców Gminy,
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego.

W *Studium zagospodarowania* wskazano podstawowe kierunki polityki przestrzennej dla obszaru objętego GPR, które pozwalają na określenie jego rangi w strukturze gminy. Obszar rewitalizacji obejmuje obszar koncentracji usług społecznych, który uznano za kluczowe dla polityki przestrzennej gminy. Kierunki polityki przestrzennej przyjęte w Studium dla obszaru objętego GPR – np. w zakresie planowanego przeznaczenia terenów na realizację i utrzymanie zabudowy umożliwiającej rozwijanie usług społecznych, czy też w odniesieniu do usług sportu i rekreacji oraz obszarów aktywności gospodarczej – nie stoją w sprzeczności z jego zapisami. Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie natomiast wspierać realizację Studium m.in. poprzez działania zmierzające do poprawy dostępności usług oraz poprawy jakości infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji.

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023r. wprowadza istotne zmiany w systemie planowania przestrzennego w kraju (Dz. U. z 2024, poz. 1130, 1907, 1940). W perspektywie roku 2030 skutki tych zmian nie wpłyną jednak znacząco na gospodarowanie przestrzenią na obszarze rewitalizacji. W pracach nad planem ogólnym – czyli nowym instrumentem planistycznym – zostaną natomiast uwzględnione granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz inne istotne dla treści planu ogólnego ustalenia GPR.

2.4 Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Nowiny na lata 2021-2028⁴

Realizacja GPR przyczyni się do wdrażania postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowiny* (dalej także Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych), która została przyjęta uchwałą RG-XXXIII/382/21 Rady Gminy Nowiny z dnia 22 lutego 2021r. w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowiny na lata 2021-2028*. W odniesieniu do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, opracowanej na podstawie przepisu art. 17 ust. 1 pkt 1) Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, przedsięwzięcia wskazane w GPR będą wspierały rozwiązywanie problemów społecznych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji. Będą to m.in. przedsięwzięcia wspierające integrację społeczną i pomoc najmniej zasobnym rodzinom oraz projekty służące zapewnieniu dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju, jak również przedsięwzięcia zmierzające do likwidacji barier (architektonicznych i in.) utrudniających korzystanie z różnego rodzaju usług (w tym publicznych) przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami.

⁴ <https://bip.nowiny.com.pl/6075/dokument/3308>

Kompleksowy charakter działań, wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się także do osiągnięcia celów GPR.

2.5 Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027⁵

Kolejnym dokumentem, którego wdrażanie będzie bezpośrednio wspierane poprzez realizację przedsięwzięć wynikających z GPR, jest *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025* (dalej także: Program Wspierania Rodziny), w ramach którego zdiagnozowano występowanie w miejscowości Nowiny tożsamych problemów społecznych do tych, które opisano w GPR. Potwierdza to trafność diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania GPR, a także oznacza, że innowacyjne i kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne łączące oddziaływanie m.in. w sferach społecznej, gospodarczej i technicznej będą wprost realizowały cele strategiczne Programu Wspierania Rodziny, a w szczególności będą zapobiegały zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

2.6. Programy Współpracy Gminy Nowiny z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego⁶

W Gminie Nowiny ramy współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi od lat wyznaczają programy uchwalane przez Radę Gminy. W okresie wdrażania PR 2016-2023 kwota zarezerwowana na realizację programów współpracy systematycznie wzrastała, co świadczy o występowaniu stałego potencjału organizacji pozarządowych w gminie Nowiny do prowadzenia działań w partnerstwie z lokalnym samorządem.

Tematyczne obszary współpracy gminy i organizacji pozarządowych odpowiadają tematyce przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. Zgodnie z treścią Programu współpracy Gminy Nowiny z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025, przyjętego uchwałą nr RG-IX/84/24 Rady Gminy Nowiny z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie uchwalenia Roczного Programu współpracy Gminy Nowiny z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok za priorytetowe działania gminy uznano przedsięwzięcia z zakresu:

- 1) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej:
 - a) organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych, w tym treningów, rozgrywek sportowych w środowisku dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy,
 - b) organizacja i uczestnictwo w imprezach sportowych, zawodach sportowych,
- 2) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży:
 - a) organizacja wypoczynku w czasie ferii zimowych dla dzieci i młodzieży,
 - b) organizacja wypoczynku w czasie wakacji dla dzieci i młodzieży,
- 3) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych:
 - a) organizacja zajęć, spotkań, imprez w środowisku dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy,
- 4) działalności na rzecz promocji i organizacji wolontariatu:

⁵ Dokument przyjęty uchwałą nr RG-XIII/145/25 RADY GMINY NOWINY z dnia 26 marca 2025 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

<https://bip.nowiny.com.pl/7505/dokument/12841>

⁶ <https://bip.nowiny.com.pl/7292/dokument/11974>

- a) popularyzacja idei wolontariatu,
- b) stworzenie warunków sprzyjających zaangażowaniu się mieszkańców w wolontariat,
- 5) ratownictwa i ochrony ludności:
 - a) organizacja i uczestnictwo drużyn w konkursach, zawodach i szkoleniach z udzielania pierwszej pomocy oraz sportowo-pożarniczych,
 - b) stworzenie warunków sprzyjających zaangażowaniu się mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej,
- 6) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym:
 - a) aktywizacja Seniorów,
 - b) wycieczki i spotkania edukacyjne,
- 7) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej:
 - a) organizowanie uroczystości patriotycznych, marszów pieszych,
- 8) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego:
 - a) tworzenie i rozwijanie ogrodów społecznych podnoszących walor rekreacyjny okolicy i służących lokalnej społeczności,
- 9) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka:
 - a) aktywizacja rodzin,
 - b) organizacja treningów z psychologiem, warsztatów umiejętności społecznych.

W toku wdrażania GPR, program współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie odgrywał coraz większe znaczenia, ponieważ wśród kierunków działań określonych w GPR jest także wspieranie aktywności i rozwoju organizacji społecznych działających na obszarze rewitalizacji. Zatem oba programy wspierają się i uzupełniają nawzajem.

2.7 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Nowiny na lata 2021 -2025⁷

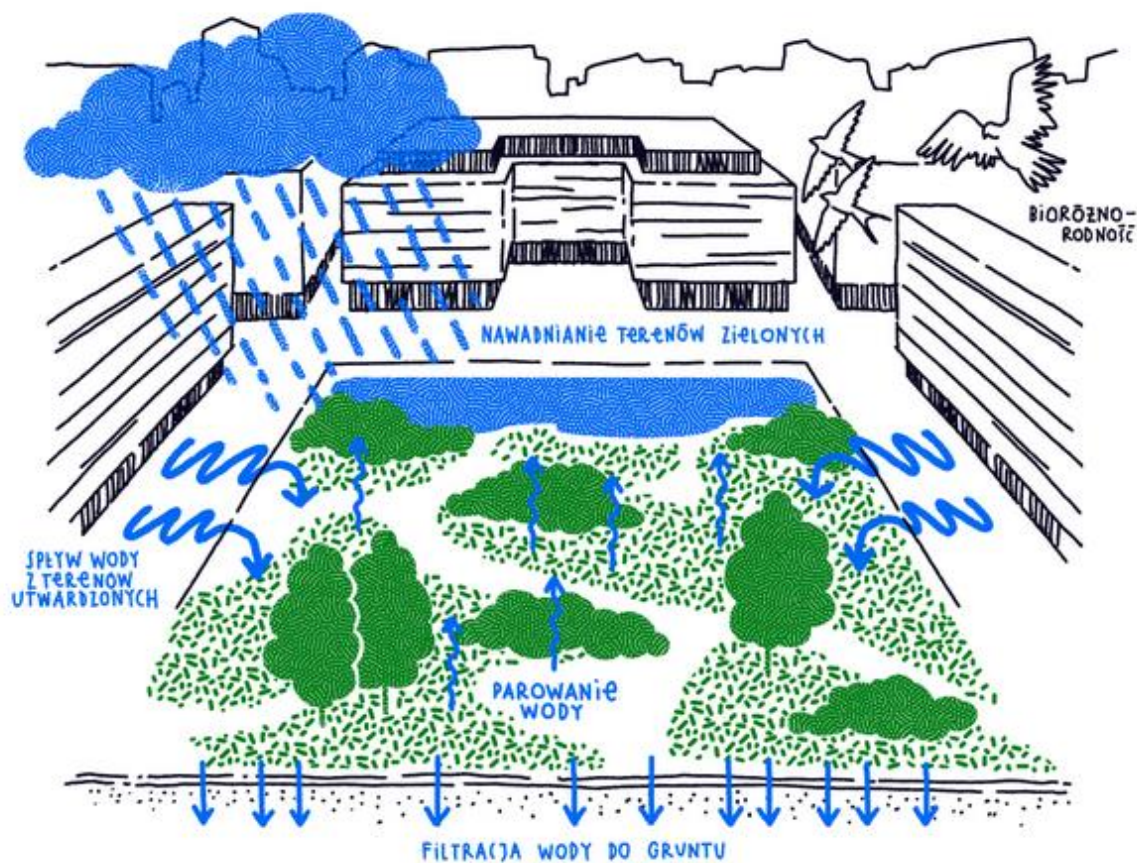
Ważnym instrumentem oddziaływania samorządu na trudną sytuację rodzin oraz grup mieszkańców ze szczególnymi potrzebami oraz rozwiązywania innych problemów społecznych w ramach procesu rewitalizacji jest polityka mieszkaniowa. Jak wynika z treści „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Nowiny na lata 2021 -2025”, istotną część zasobu mieszkaniowego gminy znajduje się na obszarze rewitalizacji (5 lokali). Wdrażanie postanowień GPR przyczyni się m.in. do osiągnięcia celów *Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym* poprzez działania zmierzające do:

- poprawy efektywności energetycznej budynków komunalnych oraz wymiany ich źródeł ciepła,
- powiększania zasobu mieszkaniowego gminy,

a także – co niemniej ważne:

⁷ Dokument przyjęty uchwałą Nr RG-XXXIV/399/21 RADY GMINY NOWINY z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nowiny na lata 2021-2025 - ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego w dniu 07.04.2021 r. poz. 1384 <https://bip.nowiny.com.pl/6304/dokument/4060>

- poprawy jakości przestrzeni wokół i w bliskim sąsiedztwie budynków komunalnych i ich dostosowania do wymagań związanych z instalowaniem błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania retencji opadowej oraz udziału powierzchni biologicznie czynnej.

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji

Granice i specyfika obszaru rewitalizacji

Rozwiązywanie – często podobnych – problemów występujących na obszarze rewitalizacji wymaga indywidualnego podejścia do każdego z nich i dostrzeżenia priorytetów społeczności lokalnej.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji wykazała występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych oraz technicznych. W związku z tym, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, zdecydowano się na wyodrębnienie obszaru rewitalizacji obejmującego miejscowość Nowiny.

3.2. Diagnoza zjawisk społecznych

Najważniejsze problemy społeczne i trendy demograficzne na obszarze rewitalizacji

Kumulacja problemów społecznych i niekorzystne trendy demograficzne na obszarze miejscowości Nowiny uzasadniają potrzebę realizacji kompleksowych działań mających na celu ożywienie tego obszaru.

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji wykazała, że najtrudniejsza sytuacja w sferze społecznej występuje w miejscowości: Kowala, Nowiny i Sitkówka. W *Diagnozie* przeanalizowano m.in. następujące wskaźniki dotyczące:

- wyludnienie się gminy - porównanie liczby mieszkańców poszczególnych jednostkach analitycznych wg stanu na koniec 2019 i 2023r.,
- udział osób w wieku poprodukcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- udział osób w wieku przedprodukcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- udział osób w wieku produkcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania pomocy: bezrobocie na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania pomocy: ubóstwo na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania pomocy: niepełnosprawność na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania pomocy: długotrwała lub ciężka choroba na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania pomocy: bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,

- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania pomocy: alkoholizm na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba wypłaconych zasiłków stałych w roku 2023 przez GOPS Nowiny w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba wypłaconych zasiłków okresowych w roku 2023 przez GOPS Nowiny w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba wypłaconych zasiłków celowych w roku 2023 przez GOPS Nowiny w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych,
- liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkołach w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych w wieku przedprodukcyjnym,
- liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w podziale na jednostki analityczne na 100 mieszkańców,
- liczba przestępstw i wykroczeń popełnionych w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Nowiny w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
- frekwencja wyborcza w poszczególnych obwodach wyborczych,
- liczba organizacja pozarządowych działających w poszczególnych jednostkach analitycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Nowinach zamieszkujących obszar rewitalizacji od kilku lat pozostaje na nie zmienionym poziomie. Główną przyczyną korzystania z pomocy są długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo.

Tabela 3 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkująca obszar rewitalizacji w latach 2021-2023

L.p.	Jednostki analityczne	2021		2022		2023	
		Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
1	Miejscowość Nowiny	155	89	138	86	141	80
2	Gmina Nowiny	366	191	390	168	261	145

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Nowinach

Tabela 4 Przyczyny korzystania ze wsparcia GOPS w Nowinach w 2023r.

Przyczyny korzystania z pomocy GOPS w Nowinach	Miejscowość Nowiny
Bezrobocie	30
Ubóstwo	40
Niepełnosprawność	26
Długotrwała lub ciężka choroba	40
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	8
Alkoholizm	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

Tabela 5 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2021			2022			2023		
	Stały	Okresowy	Celowy	Stały	Okresowy	Celowy	Stały	Okresowy	Celowy
Miejscowość Nowiny	13	60	128	15	56	163	13	51	145
Gmina ogółem	36	129	455	36	118	355	50	103	293

Źródło: opracowanie wykonane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

Tabela 6 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Miejscowość Nowiny	0	2	4
Gmina ogółem	0	6	4

Źródło: opracowanie wykonane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

Na obszarze rewitalizacji zauważyć można niekorzystne trendy demograficzne. W roku 2023 obszar ten zamieszkuje o 133 osoby mniej niż w roku 2019. Co istotne analizując dane dla całej gminy zauważyć można wzrost liczby mieszkańców w danym okresie. Niekorzystnie wygląda również struktura demograficzna mieszkańców obszaru. 62,32% mieszkańców obszaru rewitalizacji jest w wieku produkcyjnym, 16,70% w wieku przedprodukcyjnym, a 28,84% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 7 Porównanie liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji pomiędzy 2023r. a 2019r.

L.p.	Jednostka analityczna	2023r.	2019r.	Wzrost/spadek ludności	% spadek/ wzrost liczby mieszkańców
1	Miejscowość Nowiny	1994	2127	-133	-6.25%
2	Gmina Nowiny	7885	7728	157	2.03%

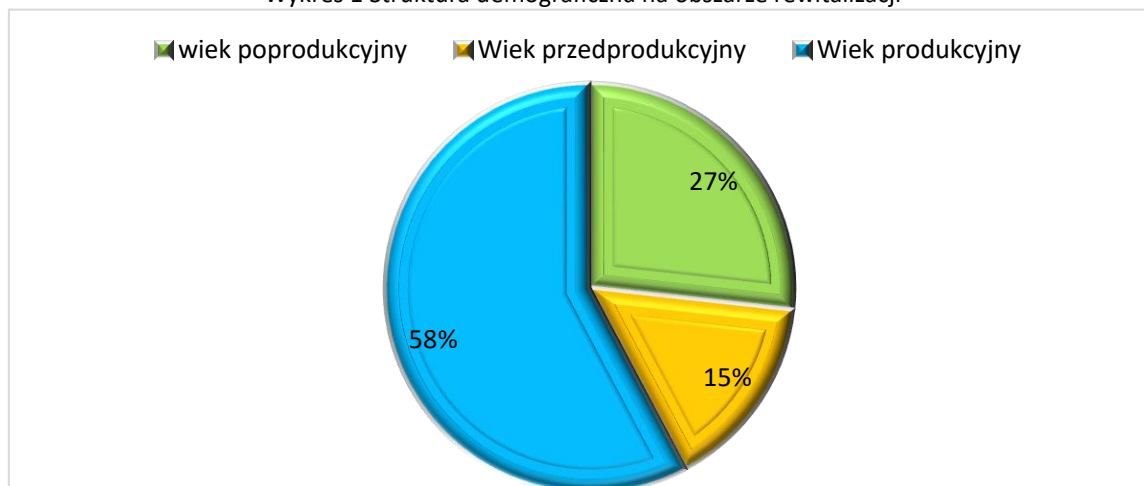
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Nowiny

Tabela 8 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Nowiny na koniec 2024r.

Wyszczególnienie		Kobiety	Mężczyźni	Razem	Udział osób w wieku poprodukcyjnym
wiek poprodukcyjny	Obszar rewitalizacji	399	176	575	28,84%
	Gmina Nowiny	1058	582	1640	20,80%
Wiek przedprodukcyjny	Obszar rewitalizacji	165	168	333	16,70%
	Gmina Nowiny	722	794	1516	19,23%
Wiek produkcyjny	Obszar rewitalizacji	141	160	301	62,32%
	Gmina Nowiny	2235	2494	4729	59,97%

Źródło: opracowanie wykonane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

Wykres 1 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Kielcach w podziale na płeć w latach 2021-2023

L.p.	Jednostka analityczna	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kielcach stan na dzień 31.12.2021			Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kielcach stan na dzień 31.12.2022			Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kielcach stan na dzień 31.12.2023		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1	Miejscowość Nowiny	46	29	17	30	20	10	25	18	8
2	Gmina Nowiny	152	79	73	109	59	50	110	60	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kielcach

Tabela 10 Liczba przestępstw i wykroczeń w na obszarze rewitalizacji w latach 2022-2023

L.p.	Jednostki analityczne	2022	2023
1.	Miejscowość Nowiny	14	37
2.	Gmina Nowiny	107	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Kielcach

Tabela 11 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych 2024, parlamentarnych 2023, prezydenckich 2020r. na obszarze rewitalizacji

L.p.	Jednostka analityczna	Wybory prezydenckie 2020		Wybory parlamentarne 2023		Wybory samorządowe 2024		razem
		I tura	II Tura	Sejm	Senat	Wybory do rad gmin	Wybory na Wójta	
1	Miejscowość Nowiny	69.75	72.57	74.27	74.32	60.59	60.53	68.67
2	Średnia dla gminy	67.16	71.15	76.74	76.44	60.58	60.57	68.77

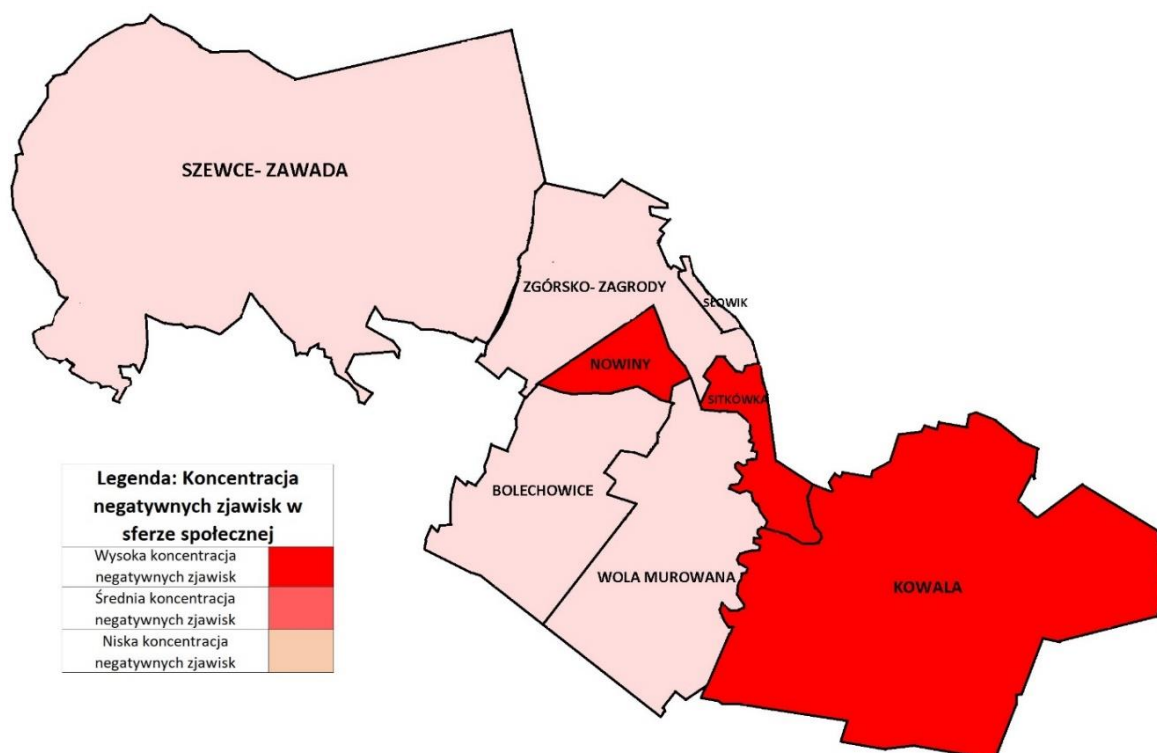
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Tabela 12 Liczba organizacji pozarządowych stan na dzień 31.12.2024r.

Jednostka analityczna	sektor prywatny - fundacje				sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Miejscowość Nowiny	0	0	0	0	11	12	11	11
Gmina Nowiny	1	1	1	2	26	26	27	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Nowiny w podziale na jednostki analityczne

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny, str. 44

Potencjał lokalny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji program rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt. 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru. W związku z powyższym poniżej przedstawiono potencjały lokalne występujące na obszarze rewitalizacji.

Tabela 13 Potencjały lokalne na obszarze rewitalizacji

L.p.	Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera techniczno - funkcjonalna
1	Nowiny	Stowarzyszenie Telewizja Kablowa Nowiny	Dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz częściowo do gazowej

		Stowarzyszenie Komputerowej Sieci Lokalnej „Pol-Net” w Nowinach Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Internetu „NowinyNet” Świątokrzeskie Towarzystwo Motorowe Moto-Max Klub Seniora Nowiny	Kompleks sportowy przy ZSP (boisko tartanowe przy SP, plac zabaw, siłownia zewnętrzna, street work out, miasteczko ruchu drogowego przy Przedszkolu Samorządowym im. Pluszowego Misia w Nowinach, Basen „Perła”, Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Nowinach, Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach, Przedszkole Samorządowe im. Pluszowego Misia w Nowinach, Biblioteka szkolna, świetlica szkolna, Gminna Biblioteka Publiczna w Nowinach
--	--	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych

Przedsiębiorczość lokalna

Planowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga uwzględnienia zróżnicowanego stanu lokalnej przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji.

Z analizy wskaźnikowej, przeprowadzonej na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, wynika, że najmniej korzystnie wypadają sołectwa Sitkówka, Słowik, Szewce- Zawada.

W *Diagnozie* wzięto pod uwagę trzy wskaźniki:

- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
- liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz
- liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Kwestie dotyczące oceny kondycji podmiotów gospodarczych działających na obszarze rewitalizacji, były również uwzględniane podczas dyskusji z mieszkańcami podczas otwartych spotkań.

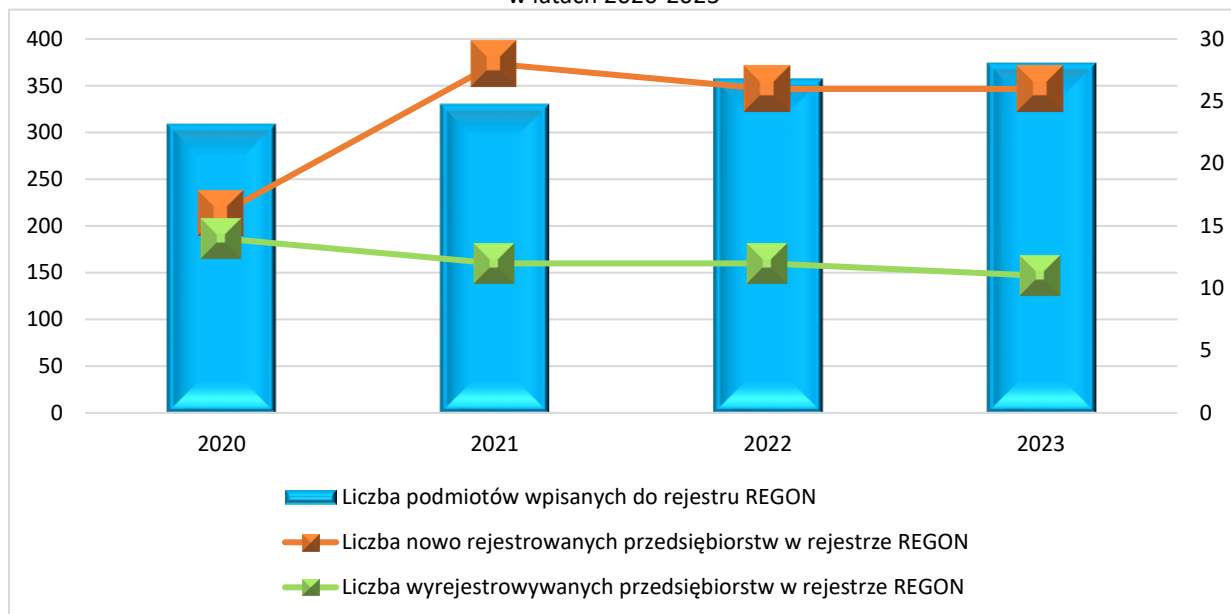
Tabela 14 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych oraz wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023

L.p.	Obszar rewitalizacji miejscowość Nowiny	2020	2021	2022	2023
1.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	309	330	357	374
2.	Liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	16	28	26	26

3.	Liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	14	12	12	11
----	---	----	----	----	----

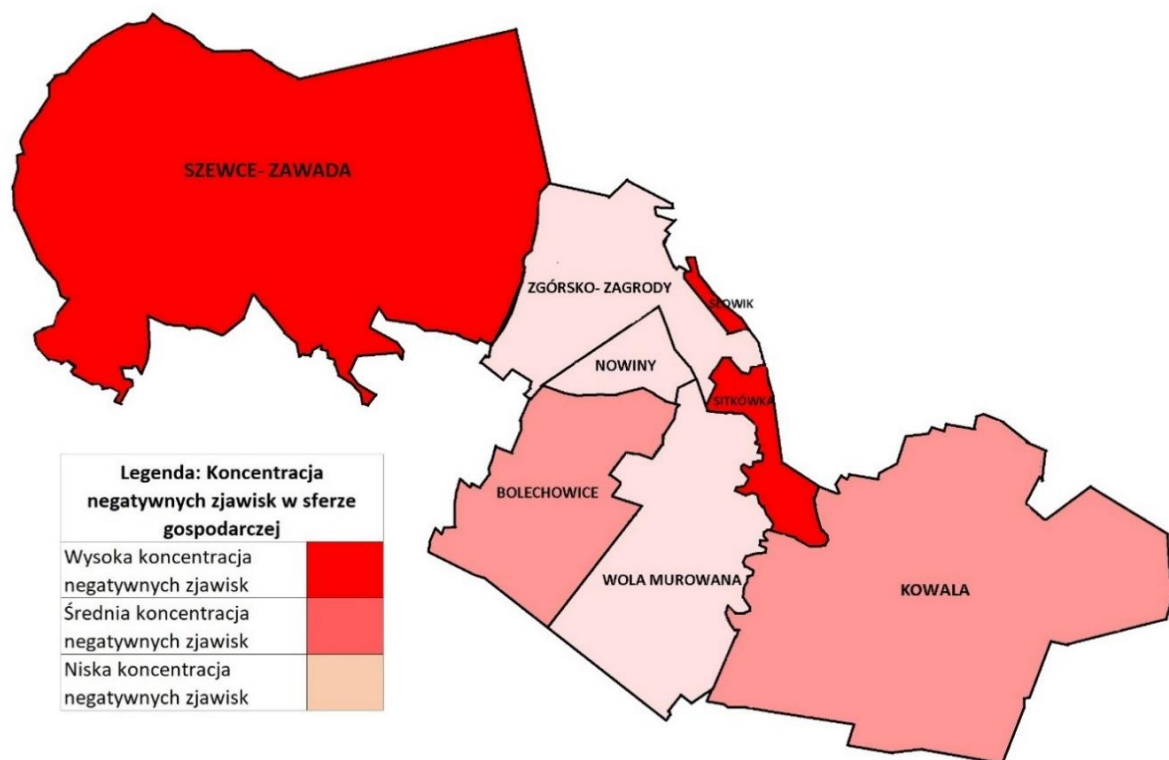
Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

Wykres 2 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Nowiny w podziale na jednostki analityczne

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny, str. 50

Estetyka obszaru rewitalizacji

Poprawa estetyki na obszarze rewitalizacji jako element poprawiający wizerunek lokalnych przedsiębiorców i szansa na budowanie partnerskich relacji na linii biznes-samorząd lokalny.

Kwestią na styku sfery gospodarczej oraz funkcjonalno-przestrzennej, na którą zwracali uwagę uczestnicy spaceru badawczego na terenie obszaru rewitalizacji, jest potrzeba poprawy jego estetyki w szczególności w centralnej części miejscowości Nowiny (tereny wokół koła PSZOK-u, obszar koło budynku „Perły”). Zdaniem części mieszkańców uporządkowanie tej przestrzeni publicznej mogłoby dodatkowo zachęcić do korzystania z oferty lokalnych przedsiębiorców, jak i pozytywnie wpłynąć na wizerunek najbardziej reprezentatywnej części gminy.

Należy też zauważyć, że znaczna część mieszkańców biorących udział w spotkaniu otwartym uznała, że działania w zakresie wspierania lokalnej przedsiębiorczości powinny być realizowane w centrum Nowin, co potwierdza wyniki analizy wskaźnikowej, przeprowadzonej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (co roku ok. 10% firm funkcjonujących na terenie miejscowości zostaje zamknięta).

Włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Niewielkie zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji nie oznacza braku możliwości angażowania biznesu w rozwiązywanie złożonych problemów, które występują na obszarze rewitalizacji.

W otwartych spotkaniach konsultacyjnych brali udział również przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji. W toku dyskusji nie zgłaszali oni jednak zbyt wielu propozycji związanych z działaniami z zakresu rewitalizacji ukierunkowanymi na wspieranie lokalnych przedsiębiorców. W wypowiedziach tych zwracano natomiast uwagę na kwestie związane z jakością infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej, bezpieczeństwem, czy też potrzebę zwiększenia ilości i jakości terenów rekreacyjnych. Charakter tych wypowiedzi prowadzi do następujących wniosków:

- brak wskazań dotyczących potrzeb działań z zakresu rewitalizacji może świadczyć o dobrej w opinii respondentów sytuacji ich przedsiębiorstw;
- brak tego typu odpowiedzi może jednak wynikać z braku pogłębionej wiedzy na temat istoty procesu rewitalizacji, a także możliwych form współpracy na linii biznes-administracja publiczna;
- czynnikami, które w odbiorze właścicieli firm bardziej niż uwarunkowania lokalne (i działalność samorządu) wpływają na prowadzenie działalności gospodarczej, są ogólnokrajowe (a nie lokalne) przepisy, obciążenia podatkowe oraz ceny energii.

Uczestnicy konsultacji zwracali uwagę na potrzebę budowy stałych relacji i form wymiany informacji pomiędzy władzami gminy a lokalnym biznesem. Mimo wykorzystania różnych form informowania o konsultacjach jak i zróżnicowanych formach ich prowadzenia, wzięło w nich udział niewielu lokalnych przedsiębiorców. Równocześnie jednak przedsiębiorcy, którzy brali udział w spotkaniach stwierdzili, że chcą się zaangażować we wdrażanie programu rewitalizacji. Można zatem

stwierdzić, że pozytywne postrzeganie procesu rewitalizacji przez przedsiębiorców jest ważnym zasobem, na którym można budować ich zaangażowanie w przedsięwzięcia rewitalizacyjne, np. w zakresie wspierania, powstawania oraz funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Dobrym przykładem współpracy biznes-administracja było wdrażanie projektu **„Kompleksowa rewitalizacja centrum gminy Sitkówka-Nowiny”** (współfinansowanego ze środków UE w ramach RPO WŚ 2014-2020), gdzie jednym z partnerów była lokalna firma.

Jak ustalono w trakcie konsultacji społecznych, problemem dla przedsiębiorców – również tych, którzy prowadzą swoją działalność na obszarze rewitalizacji – jest znalezienie i utrzymanie w firmach pracowników, o których konkurują firmy na większych rynkach pracy (głównie Kielce, Warszawa, Kraków).

W Urzędzie Gminy brakuje przejrzystego modelu i zasad współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi oraz lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie aktywizacji zawodowej osób wymagających wsparcia i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w zakresie współpracy władz gminy z firmami chcącymi być społecznie odpowiedzialnymi (czyli planującymi lub prowadzącymi działania w ramach tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu – CSR). Przedsiębiorcy mają spory potencjał w zakresie wspierania społeczności lokalnej. Angażowali się bowiem w ostatnich latach w działania na rzecz integracji mieszkańców. Pozytywnymi przykładami w tym zakresie są m.in. wsparcie organizacji wydarzeń organizowanych przez Gminę Nowiny. Nie bez znaczenia dla planowania przyszłych działań rewitalizacyjnych pozostaje fakt, że zdecydowana większość wydarzeń gminnych organizowana jest na terenie rewitalizacji. Są to zatem wydarzenia (Gminny Dzień Strażaka, Dożynki gminne, itp.) osadzone w świadomości lokalnych przedsiębiorców, wokół których spontanicznie wytworzyły się relacje międzyludzkie, co stanowi zasób w kontekście programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w perspektywie kolejnych lat. Wyzwaniem w zakresie prowadzenia procesu rewitalizacji jest wzmacnianie różnorodności podmiotów gospodarczych oraz atrakcyjności miejscowości jako miejsca prowadzenia biznesu. Istnieje w tym zakresie potrzeba tworzenia nowych miejsc wspierania aktywności gospodarczej, w tym dla osób rozpoczynających lub chcących rozpocząć własną działalność. Rozszerzenia wymaga też skierowana do lokalnego biznesu oferta szkoleń, doradztwa oraz innych form stymulowania transferu wiedzy i kompetencji.

3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych

W sferze środowiskowej – w Diagnozie – dokonano m.in. analizy:

- ilości azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w poszczególnych jednostkach analitycznych oraz
- wskaźnika dotyczącego przekroczenia standardów jakości powietrza na terenie gminy.

Analizując sferę środowiskową wzięto również pod uwagę konieczność ochrony obszarów cennych przyrodniczo, które znajdują się w granicach Gminy Nowiny oraz przeanalizowano występowanie obszarów zagrożonych zalaniem i/lub podtopieniem oraz terenów narażonych na występowanie suszy.

Zanieczyszczenie powietrza

Przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń zaobserwowano na terenie całego obszaru rewitalizacji, przy szczególnie wysokiej koncentracji budynków generujących niską emisję na terenie miejscowości Nowiny.

Ponieważ nie ma możliwości analizy wskaźnika dotyczącego przekroczenia standardów jakości powietrza dla poszczególnych jednostek analitycznych przeprowadzono analizę całej gminy na podstawie raportu „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim za 2023r.”. Dla województwa świętokrzyskiego badania odbywają się w odniesieniu do dwóch sfer:

- miasta Kielce (PL 2601),
- strefy świętokrzyskiej (PL 2602) – w której znajduje się Gmina Nowiny.

W przypadku benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM₁₀ przekroczenia poziomu dopuszczalnego w klasyfikacji podstawowej skutkowały nadaniem obu strefom klasy C. Dla pozostałych zanieczyszczeń, z uwagi na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego lub docelowego, strefom nadano status klasy A.

Walka z niską emisją

Bogata oferta programów dotacyjnych nie przekłada się na zadowalające tempo wymiany źródeł ciepła w budynkach naruszających normy środowiskowe.

Władze Gminy Nowiny podejmują od lat szereg działań ukierunkowanych na likwidację źródeł tzw. niskiej emisji, czyli emisji pyłów i gazów do wysokości 40 metrów, która pochodzi głównie z nieefektywnego spalania węgla w przestarzałych, domowych piecach grzewczych lub lokalnych kotłowniach węglowych. Z danych Europejskiej Agencji Środowiska wynika, że w 2020r. aż 69% emisji pyłów PM_{2,5} w Polsce pochodziło z zabudowy mieszkaniowej, handlowej oraz zanieczyszczeń emitowanych przez budynki użyteczności publicznej.

Osoby dysponujące tytułami do nieruchomości położonych na terenie gminy Nowiny mogą korzystać z dwóch źródeł finansowania:

- z krajowego programu dofinansowania na pokrycie kosztów wymiany kopciuchów w ramach programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, który pozwala na uzyskanie dofinansowania na wymianę źródeł ciepła naruszających normy środowiskowe na nowoczesne źródła energii, a także na termomodernizację budynków
- z gminnego programu w ramach którego istnieje możliwość pozyskania dotacji celowej z budżetu Gminy Nowiny na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Nowiny
-

Dotychczasowe doświadczenia z realizacji opisanych powyżej programów dotacyjnych pokazują, że pomimo rozbudowanej oferty instytucji publicznych, tempo energomodernizacji budynków mieszkalnych wyposażonych w źródła ciepła na paliwa stałe nie odpowiada na zidentyfikowane zapotrzebowanie w tym zakresie i nie wykorzystuje potencjału inwestycji sprzyjających poprawie efektywności energetycznej. Wyzwaniem w tym zakresie jest nie tyle wygospodarowanie odpowiedniej puli środków, czy też pozyskanie finansowania zewnętrznego, ile wypracowanie kanałów komunikacji i sposobów docierania do właścicieli lub użytkowników nieruchomości. Powyższe wnioski bazują na opiniach i postulatach uczestników spaceru badawczego w ramach prac nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji.

Ochrona środowiska i klimatu

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne szansą na wypracowanie standardu w zakresie poszanowania walorów środowiska oraz ochrony klimatu przy realizacji gminnych inwestycji i projektów.

Według danych Urzędu Gminy w Nowinach na dzień 30.06.2024r. na terenie gminy pozostało do unieszkodliwienia 1 347,621 ton azbestu. Średnia ilość azbestu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w gminie wynosi 170.91 tony. Na obszarze rewitalizacji znajduje się jeszcze 932 ton azbestu.

Tabela 15 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia stanu na 30.06.2024r.

L.p.	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba ton azbestu pozostająca do utylizacji
1	Miejscowość Nowiny	932
2	RAZEM gmina	1 347,621

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowinach

Walory przyrodnicze Gminy Nowiny

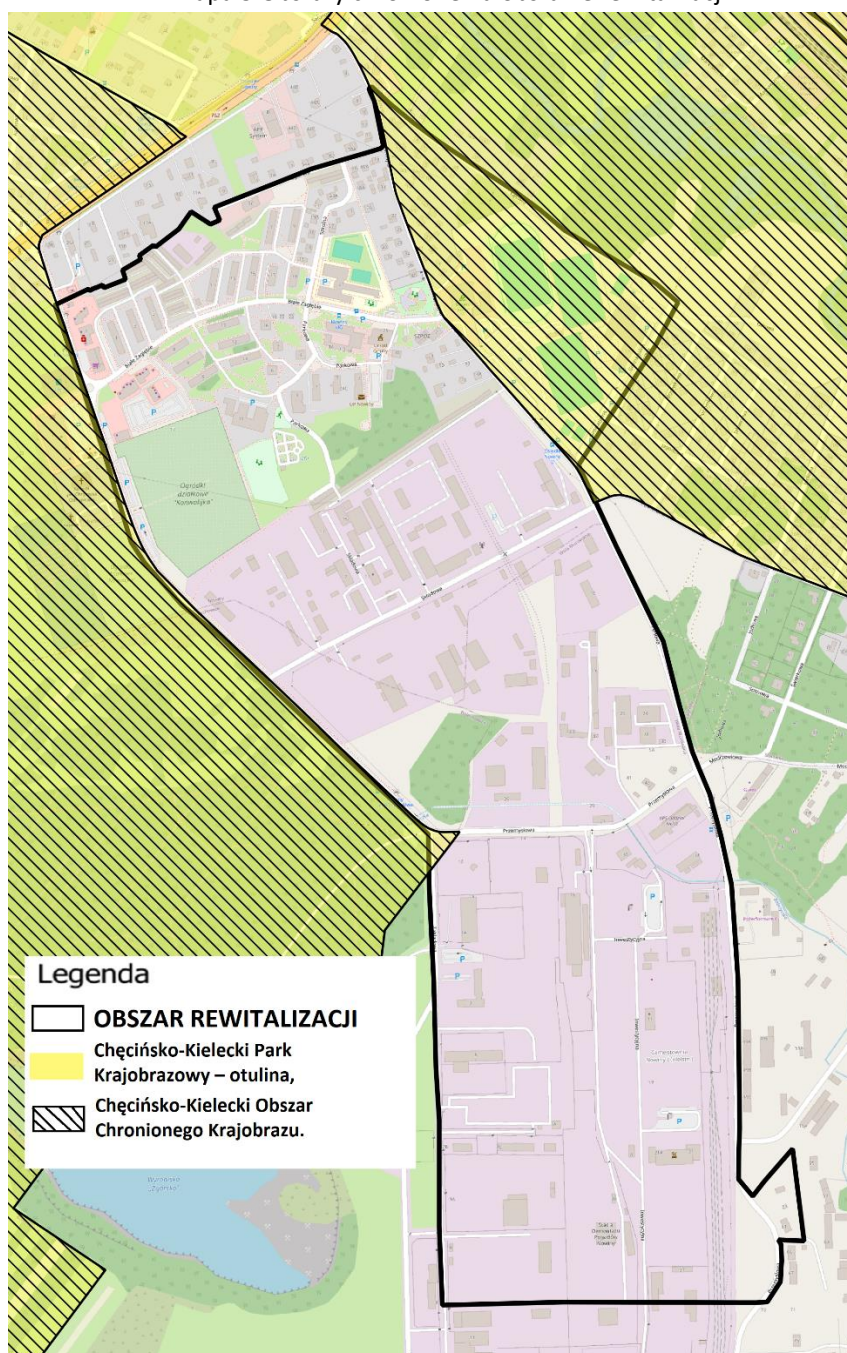
Na terenie Gminy Nowiny występują następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody: Góra Żakowa
- Park krajobrazowy: Chęcińsko-Kielecki całkowita jego powierzchnia wynosi 20 505 ha, powierzchnia otuliny 11 123 ha, park obejmuje swoim zasięgiem sołectwo Szewce-Zawada,
- Obszar chronionego krajobrazu: Chęcińsko-Kielecki
- Obszar Natura 2000: Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie nr PLH260041 – przez teren gminy przebiega 14,24% powierzchni całego obszaru,
- Pomniki przyrody:
 - Kamieniołom Szewce na Górze Okrąglica (nr 877 w rejestrze RDOŚ) Pomnik przyrody obejmuje teren nieczynnego kamieniołomu na Górze Okrąglica. Odsłonięcie to zbudowane jest

z wapieni dewonu środkowego i zawiera liczne amfipory, historyczna odmiana „marmurów świętokrzyskich”. Do pomnika prowadzi dobrze oznakowana droga od strony ulicy Dobrzączka. - „Profil geologiczny” (nr 223) – zlokalizowany w Kowali około 2 km od stacji kolejowej Sitkówka-Nowiny. W przekopie kolejowym odsłonięte zostały skały franu (węglanowe) górnego dewonu z licznymi skamieniałościami, które należą do północnego skrzydła antykliny Chęcińskiej i zapadają się w kierunku północnym. W zachodnim zboczu przekopu widoczny jest ciągły profil franu. Skały zawierają liczne i różnorodne szczątki organiczne.

Na obszarze rewitalizacji natomiast znajdują się Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy – otulina, Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu.

Mapa 5 Obszary chronione na obszarze rewitalizacji

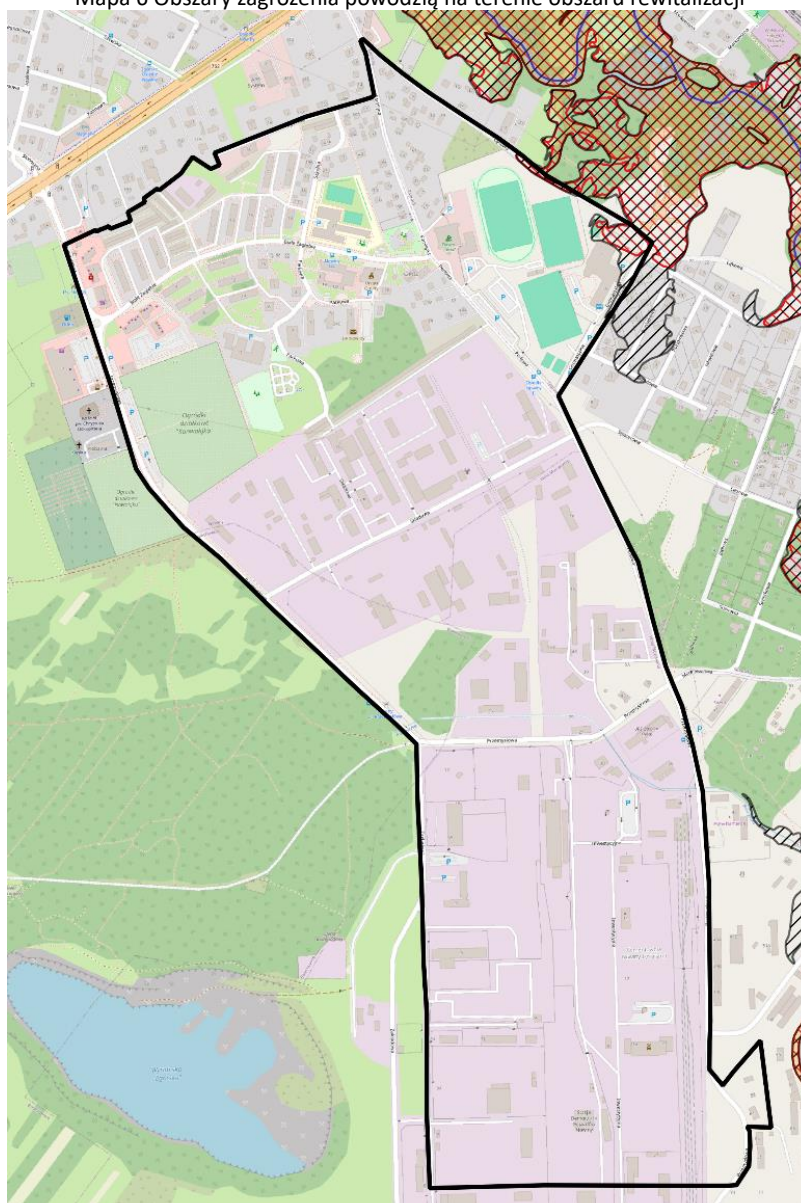

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Obszary zagrożone powodzią i suszą

Analizując dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% stwierdzono, że na terenie gminy występują tereny zagrożenia powodziowego. Przez obszar gminy Nowiny przebiega rzeka Bobrza. Jednostki analityczne objęte zagrożeniem powodziowym to: Zgórsko-Zagrody, Wola Murowana, Słowik i Sitkówka. Niewielki fragment obszaru rewitalizacji znajduje się na obszarach zagrożonych powodzią.

Mapa 6 Obszary zagrożenia powodzią na terenie obszaru rewitalizacji

Legenda:

- obszar zagrożenia powodzią Q10%
- obszar zagrożenia powodzią Q0,2%
- obszar zagrożenia powodzią Q1%

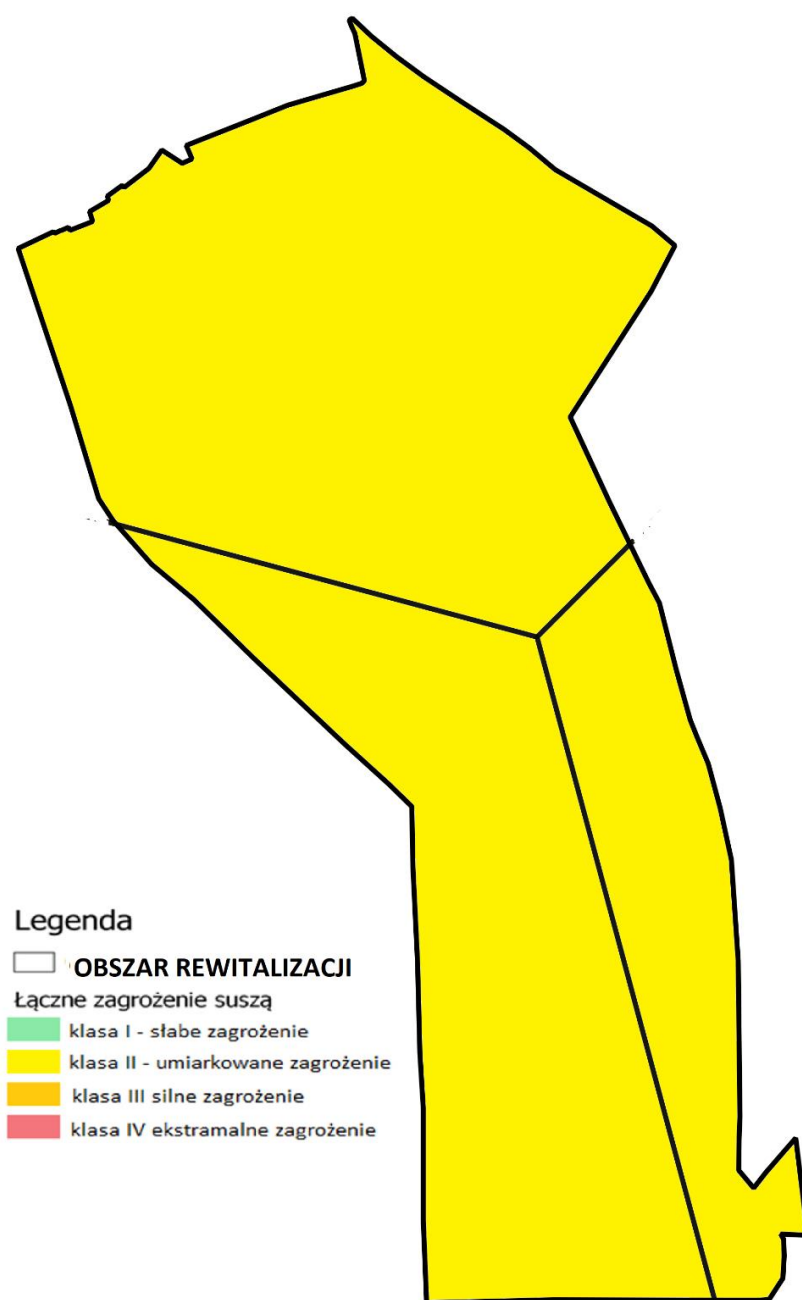
Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Mapy przedstawione na stronie <https://wody.isok.gov.pl> wskazują, iż:

- Obszar rewitalizacji to obszar charakteryzujący się zarówno silnym jak i słabym zagrożeniem wystąpienia suszy rolniczej,
- obszar charakteryzujący się umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrologicznej oraz słabym i umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrogeologicznej.

Według klas łączonego zagrożenia suszą na obszarze rewitalizacji występują zarówno tereny umiarkowanego zagrożenia suszą.

Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych dla miejscowości Nowiny

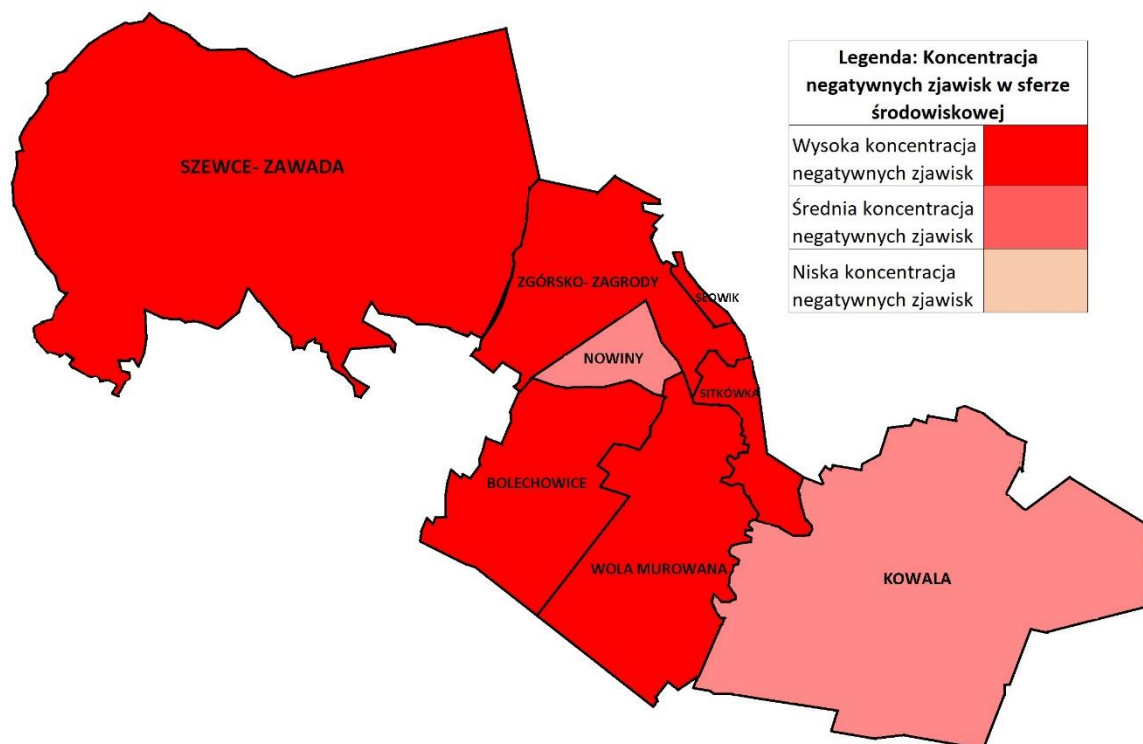

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Podsumowanie problemów w sferze środowiskowej

Bardzo wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej stwierdzono w szczególności w sołectwach: Bolechowice, Sitkówka, Słowik, Szewce- Zawada, Wola Murowana, Zgórsko -Zagrody. W sołectwie Kowala oraz miejscowości Nowiny natężenie negatywnych zjawisk środowiskowych określono jako średnie.

Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Nowiny w podziale na jednostki analityczne

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny, str. 73

3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych

Bariery przestrzenne

Występowanie barier przestrzennych stanowi główne wyzwanie w zakresie integracji różnych części obszaru rewitalizacji.

W całej gminie występują negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno – przestrzennej. Najmniej korzystnie wypadły sołectwa: Sitkówka i Szewce – Zawada. Analizując sferę funkcjonalno – przestrzenną wzięto pod uwagę dostępność infrastruktury społecznej, rekreacyjnej (takiej jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne ogólnodostępne), a także dostępność do infrastruktury kultury, do podstawowych usług związanych z zaopatrzeniem w wodę i oczyszczaniem ścieków, dostęp do infrastruktury zdrowotnej, edukacyjnej (szkolnej/przedszkolnej) oraz opieki nad dziećmi do lat 3. Przeanalizowano również dostępność oraz jakość infrastruktury komunikacyjnej oraz stan i zachowanie obiektów zabytkowych.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają zapewniony dostęp do infrastruktury sportowej, edukacyjnej i kulturowej. Na obszarze rewitalizacji znajdują się:

Gminny Ośrodek Kultury „Perła” w Nowinach, który sprawuje opiekę nad:

- Chórem Nowina,
- Gminną Orkiestrą Dęta „Nowiny”,
- Sekcją plastyczną Nowinianki,
- Studiem Piosenki Miniaturka,
- Zespołem Ludowym Bolechowiczanie,
- Zespołem Ludowym Szewczanki,
- Zespołem Ludowym Kowalanki.

Gminny Ośrodek Kultury w Nowinach organizuje następujące zajęcia:

- warsztaty malarskie – młodzież/ dorośli GOK,
- sekcja plastyczna – seniorzy GOK,
- Chór Nowina – seniorzy GOK,
- zumba kids/junior – dzieci GOK,
- akrobatyka – młodzież/ dzieci GOK,
- gitara – dzieci GOK,
- Orkiestra Dęta – dzieci/młodzież/dorośli GOK,
- szydełko – dzieci GOK,
- plastyka dla smyka – dzieci GOK,
- Zespół Wokalny – dzieci GOK,
- Studio Piosenki – dzieci/ młodzież GOK,
- zajęcia kreatywne/ czytelnicze – dzieci GOK,
- zajęcia ruchowe – zumba gold – seniorzy GOK,
- Aqua aerobic – dorośli/ seniorzy GOK.

Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje również świetlica dla dzieci w budynku GOK Perła w Nowinach Miniaturka w której prowadzone są zajęcia cykliczne dla dzieci:

- warsztat zajęć kreatywnych i ruchowych dla dzieci od 6 roku życia,
- plastyka dla Smyka – zajęcia plastyczne/artystyczne dla najmłodszych,
- warsztaty teatralne.

Prowadzone są także lekcje gry na gitarze i zajęcia taneczne.

Gminna Biblioteka Publiczna w Nowinach funkcjonuje jako samodzielna instytucja kultury posiadająca osobowość prawną, wpisana do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Gminę Nowiny.

Zdjęcie 1 Budynek Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej biblioteki publicznej w Nowinach

Źródło: Urząd Gminy w Nowinach

Na obszarze rewitalizacji nie występują zabytki wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych według rejestru zabytków Województwa Świętokrzyskiego jak i wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków. Na obszarze rewitalizacji nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków na terenie woj. świętokrzyskiego.

Na obszarze rewitalizacji funkcjonują:

- Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Nowinach,
- Przedszkole Samorządowe im. „Pluszowego Misia” w Nowinach,
- Żłobek Gminny w Nowinach.

Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach. Wszystkie szkoły posiadają nowoczesną bazę dydaktyczną, w skład której wchodzi m.in. oddziały przedszkolne (tzw. zerówki) oraz ośrodki przedszkolne dla dzieci w wieku 3-5 lat. Wszystkie placówki mieszczą się w wyremontowanych lub relatywnie niedawno wybudowanych budynkach. W każdej szkole są sale gimnastyczne, boiska przyszkolne oraz działają świetlice szkolne. Placówki szkolne lokalizacyjnie są dobrze usytuowane – mają parkingi.

Zdjęcie 2 Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Nowinach

Źródło: Urząd Gminy w Nowinach

Zdjęcie 3 Przedszkole Samorządowe im. „Pluszowego Misia” w Nowinach

Źródło: Urząd Gminy w Nowinach

Na obszarze rewitalizacji funkcjonują:

- Przychodnia Nowiny – SPZOZ, która jest placówką opieki zdrowotnej z siedzibą w Nowinach. Podmiotem założycielskim Przychodni jest Gmina Nowiny. W 2012 roku samorząd przekazał Przychodni ambulans do transportu sanitarnego. W 2016 roku nastąpiła zmiana w zakresie tworzenia i archiwizowania dokumentacji medycznej. Od tamtej pory całość dokumentacji prowadzona jest w formie elektronicznej. W 2017r. została otwarta poradnia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej dzięki czemu pomoc medyczną w Przychodni można uzyskać każdego dnia, przez całą dobę. Przychodnia Nowiny oferuje dostęp do:

- Poradni lekarza rodzinnego - zakres świadczeń:
 - badania i porada lekarska,
 - diagnostyka i leczenie w ramach kompetencji,
 - kierowanie na leczenie specjalistyczne, szpitalne, uzdrowiskowe i do opieki długoterminowej,
 - promocja zdrowia i profilaktyka chorób.
- Poradni dla dzieci. W Przychodni wydzielona jest część pediatryczna placówki na którą składają się gabinet dla dzieci chorych, zdrowych oraz punkt szczepień. Zakres świadczeń:
 - diagnostyka chorób dzieci i młodzieży,
 - diagnostyka rozwoju dzieci i młodzieży,
 - wykrywanie ewentualnych nieprawidłowości i zaburzeń zachowania,
 - konsultacje w zakresie działań profilaktycznych.
- Poradnia ginekologiczno-położnicza, gdzie zatrudnionych jest 2 lekarzy i 2 położne. Zakres świadczeń:
 - USG,
 - pobieranie badań cytologicznych,
 - pobieranie badań czystości pochwy,
 - aparat kardiograficzny.
- Gabinet fizjoterapii/rehabilitacji. Gabinet wyposażony jest w kilkanaście aparatów przeznaczonych do kompleksowej terapii pacjentów – w tym 2 wanny do kąpieli wirowych kończyn. W placówce znajduje się nowoczesny gabinet masażu oraz salka przeznaczona do kinezyterapii, gdzie każdy pacjent może swobodnie ćwiczyć i samemu w sposób czynny wspomagać proces rehabilitacji.
- Punkt pobrań,
- Pielęgniarka środowiskowa.

Zdjęcie 4 Przychodnia Nowiny

Źródło: Urząd Gminy w Nowinach

Przez obszar rewitalizacji przebiega droga wojewódzka nr 762 Kielce – Chęciny – Małogoszcz oraz drogi powiatowe i gminne. Układ dróg dostosowany jest do struktury zabudowy oraz odpowiada miejscowym potrzebom. Natomiast stan techniczny części dróg wskazuje na ciągłą potrzebę przeprowadzenia remontów

i modernizacji.

Potencjałem obszaru jest infrastruktura społeczna, sportowa i kulturowa. Istnieje jednak potrzeba jej modernizacji/rozbudowy i dostosowanie do potrzeb mieszkańców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami.

Tabela 16 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie miejscowości Nowiny

L.p.	Jednostka analityczna	Boiska	Plac zabaw	Siłownie wewnętrzne	Siłownie zewnętrzne	Basen	Kompleks sportowy
1	Miejscowość Nowiny	tak	tak	nie	tak	tak	tak

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny

Zdjęcie 5 Miasteczko ruchu drogowego

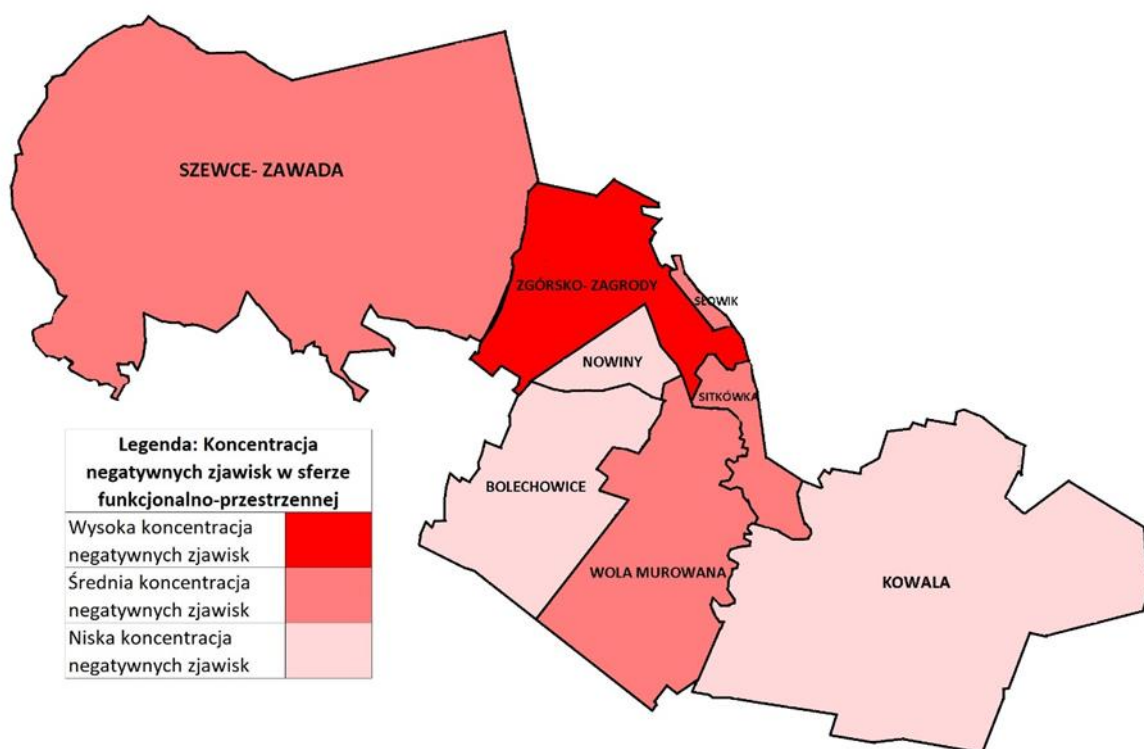
Źródło: Urząd Gminy w Nowinach

Zdjęcie 6 Stadion piłkarski i boisko w Nowinach

Źródło: Urząd Gminy w Nowinach

Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Nowiny w podziale jednostki analityczne

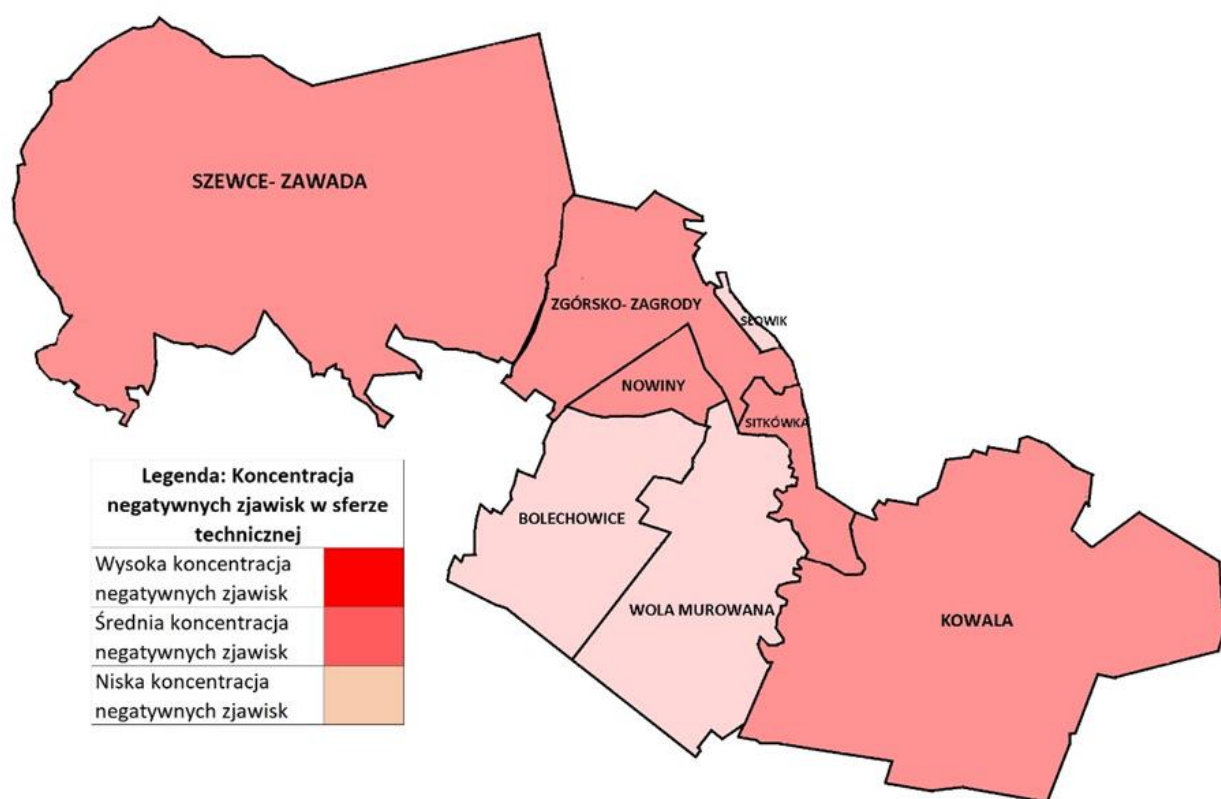
Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny str. 72

Analizując sferę techniczną wzięto pod uwagę dostęp do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej. Dodatkowo przeanalizowano stan budynków użyteczności publicznej w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska

Obszar rewitalizacji jest w 100% zwodociągowany i skanalizowany. Część miejscowości Nowiny posiada dostęp do sieci gazowej. Na terenie gminy znajduje się mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków dla Kielc – tzw. oczyszczalnia „Sitkówka”. Część istniejącej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej wymaga modernizacji. Istnieje również potrzeba rozbudowy infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na obszarach gdzie powstają nowe skupiska domów. Na obszarze rewitalizacji istnieje potrzeba modernizacji w tym termomodernizacji budynków użyteczności publicznej m.in.:

- termomodernizacji budynku SP, montaż instalacji fotowoltaicznej i magazynu energii,
- modernizacji budynku Przedszkola obejmującej: wymianę pokrycia dachowego wraz z ociepleniem, wymianę stolarki okiennej i drzwi wejściowych, wymianę rolet i żaluzji w salach dydaktycznych, rozbudowa sieci Internetu do wszystkich sal dydaktycznych, modernizację wentylacji mechanicznej z podłączeniem do klimatyzacji
- modernizacji pomieszczeń kuchni zlokalizowanej w budynku Szkoły Podstawowej.

Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Nowiny

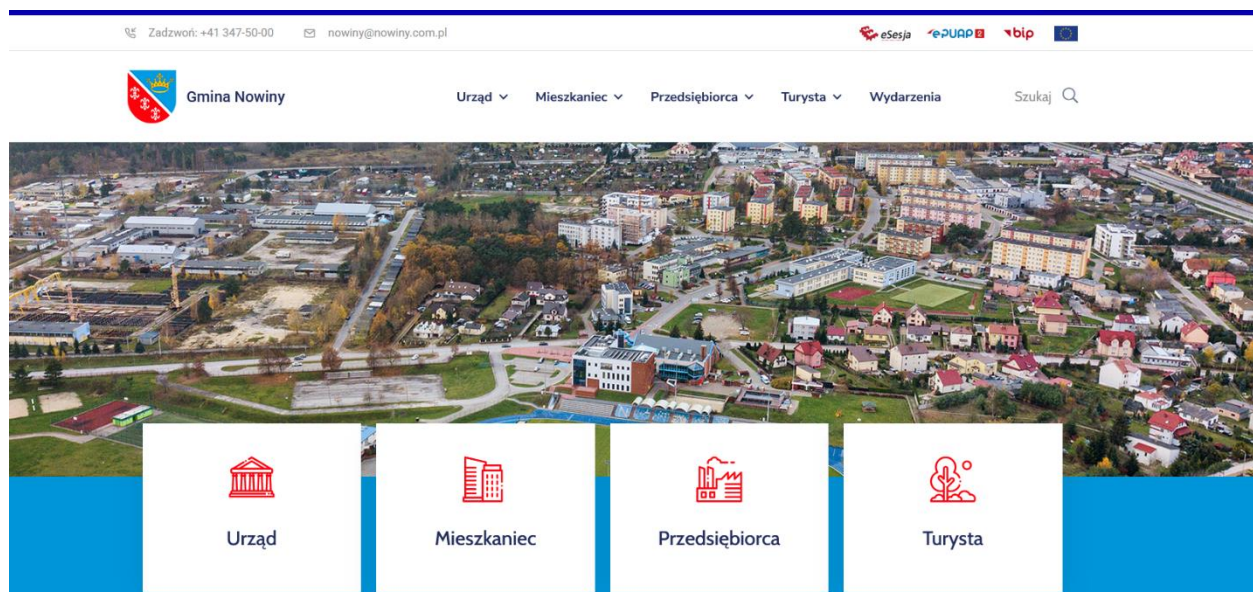
Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Nowiny s. 79

3.6. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji objęła analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, a także zasoby dziedzictwa kulturowego. Prace diagnostyczne pozwoliły na identyfikację głównych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych i umożliwiły wskazanie wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych pomiędzy scharakteryzowanymi zjawiskami. Szczegółowa diagnoza spełnia tym samym wymagania, wynikające z *ustawy o rewitalizacji*.

Problemy i potrzeby

Obszar rewitalizacji to miejsce szczególnej w skali gminy przestrzennej koncentracji problemów ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz uzależnienia mieszkańców od pomocy społecznej. Ich występowanie przekłada się także na utrwalanie negatywnego wizerunku miejscowości Nowiny, co prowadzi do jego społecznej stygmatyzacji. Istnieje w związku z tym potrzeba realizacji długofalowych projektów, skierowanych na pomoc najuboższym rodzinom, w których będą uwzględniane problemy mieszkańców z różnych grup wiekowych. Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje wiele osób, posiadających orzeczenia o niepełnosprawności oraz korzystających z różnych form pomocy społecznej. Głównym problemem w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest niedostateczna oferta kierowana do członków ich rodzin lub opiekunów. Potrzeby dotyczą przede wszystkim poszerzenia programu opieki wychowawczej i zapewnienia w tym celu niezbędnej bazy lokalowej. Na obszarze rewitalizacji występują (dotykające całych rodzin i ich otoczenia) problemy bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym. Co jednak szczególnie niepokojące, nakładają się na nie trudności oraz dysfunkcje, wzmacniane przez dynamiczne zmiany środowiska społeczno-gospodarczego. Skutkuje to m.in. rosnącą liczbą dzieci i młodzieży z orzeczeniami o potrzebie specjalnego kształcenia oraz narastającymi problemami wychowawczymi. Prowadzi to do konieczności realizacji projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne i wsparcie rodzin oraz kształtowanie umiejętności wychowawczych rodziców. Istnieje również potrzeba wzmocnienia instytucji odpowiedzialnych za kształtowanie oferty edukacyjnej, kulturalnej i za realizację zadań z zakresu opieki społecznej. Wyzwaniem, przed jakim stają Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Kultury czy Biblioteka Publiczna jest rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i realizacja przedsięwzięć uwzględniających potrzeby całych rodzin. Instytucje te potrzebują dofinansowania działalności, co umożliwi realizację ich zadań w skali adekwatnej do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Wyzwaniem i potrzebą w sferze społecznej jest także wspieranie integracji sąsiedzkiej i inicjatyw lokalnych. Barierą w tym zakresie jest niewystarczająca ilość ogólnodostępnych miejsc spotkań i integracji na obszarze rewitalizacji. Wskazuje to na potrzebę tworzenia dostępnych i wielofunkcyjnych przestrzeni, z których będą mogły w różnych czasie korzystać nieformalne inicjatywy i niewielkie grupy mieszkańców, jak i organizacje pozarządowe. Ważną potrzebą w kontekście planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest również uporządkowanie harmonogramu imprez kulturalnych, sportowych i edukacyjnych organizowanych w gminie. W wyniku starzenia się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji mieszka coraz więcej seniorów (wg stanu na koniec 2024r. to aż 575 os. tj. 28,84%). Wraz z rozwojem oferty kierowanej do najstarszych mieszkańców, pojawia się potrzeba inwestycji infrastrukturalnych poprawiających dostępność architektoniczną obiektów oraz przestrzeni publicznych, jak i działań wspierających dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną. Wyzwaniem w zakresie organizacji pomocy dla osób ze szczególnymi potrzebami jest też tworzenie oferty wsparcia, uwzględniającej ich rodziny oraz opiekunów. Na obszarze rewitalizacji istnieje szerokie pole do poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Istnieje w tym zakresie potrzeba realizacji różnorodnych przedsięwzięć infrastrukturalnych i społecznych oraz wdrażania rozwiązań zarządczych, które poprawią komfort przebywania i poruszania się po obszarze rewitalizacji, a także korzystnie wpłyną na postrzeganie obszaru rewitalizacji przez pozostałych mieszkańców gminy.

Głównym problemem, który występuje na obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej jest brak stałych mechanizmów współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami. Brakuje również systemu wspierania osób, które planują podjęcie działalności gospodarczej. Istnieje w związku z tym potrzeba koordynacji działań w tym zakresie, a także stworzenie oferty wspierania lokalnych przedsiębiorców, w tym miejsc spotkań i nawiązywania relacji dla miejscowego biznesu. Problemami na obszarze rewitalizacji są ograniczona dostępność obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami. W odniesieniu do zjawisk środowiskowych problemem są przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń na terenie całego obszaru. Ponadto, pomimo rozbudowanej oferty programów dotacyjnych, tempo wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych naruszających normy nie jest wystarczające. Istnieje w związku z tym potrzeba zwiększenia skali działań z zakresu walki z niską emisją oraz skutecznego zachęcania mieszkańców do inwestowania w wymianę źródeł ciepła. Atutem wg mieszkańców Nowin są obszary cenne przyrodniczo.

Na obszarze rewitalizacji występuje też potrzeba poprawy estetyki przestrzeni publicznych, ale bez ingerencji w jej naturalne walory. Taki kierunek interwencji pozwoli na realizację kompleksowych przedsięwzięć (infrastrukturalnych, społecznych, edukacyjnych), sprzyjających klimatowi oraz podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców.

Główne problemy obszaru rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

- występowanie barier przestrzennych (głównie nieodpowiedni stan infrastruktury drogowej), które utrudniają integrację różnych części obszaru rewitalizacji;
- niewystarczający dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do atrakcyjnych terenów rekreacji i terenów zielonych;
- występowanie barier architektonicznych w dostępie do obiektów użyteczności publicznej i lokali usługowych;
- niezadowalający stan infrastruktury pieszej i rowerowej.

Istnieje także potrzeba:

- wdrażanie rozwiązań wspierających zrównoważoną mobilność oraz realizacja inwestycji dotyczących błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych o przyrodę (ang. *nature-based solutions*);
- wykorzystywanie zmodernizowanej i nowej infrastruktury do wspierania integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu oraz budowania oferty czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

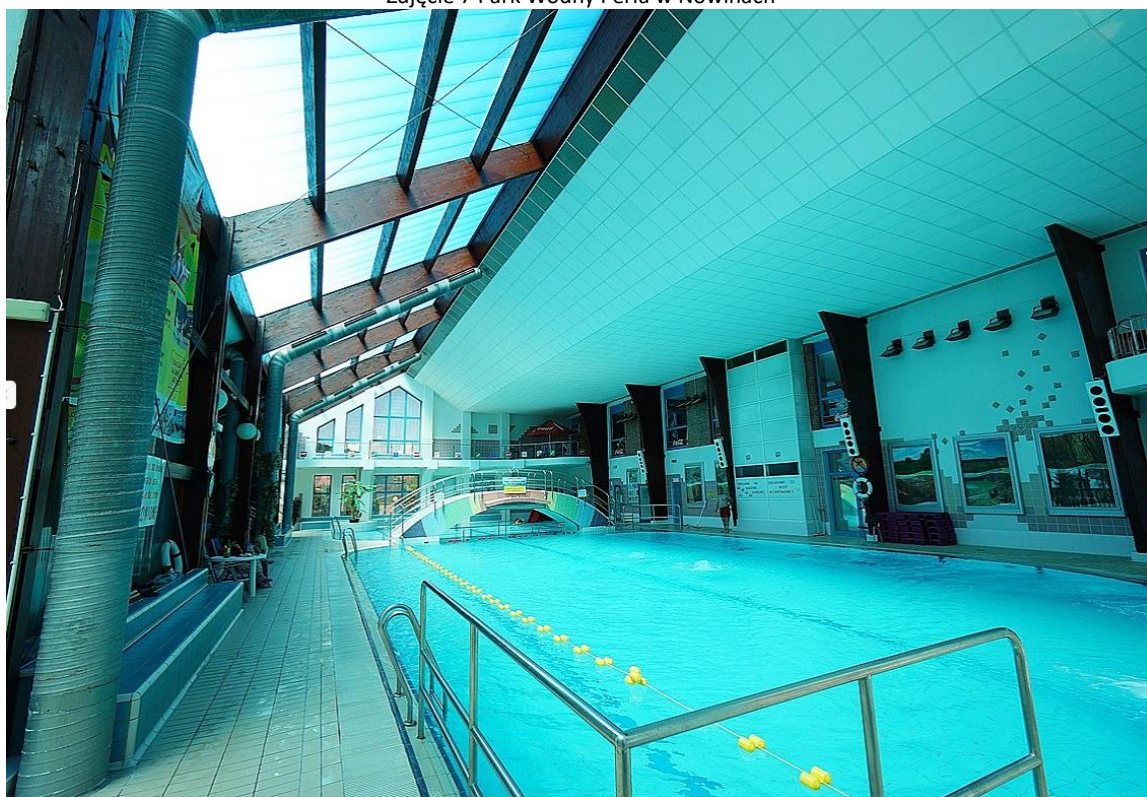
W sferze technicznej problemem na obszarze rewitalizacji jest niezadowalający stan obiektów użyteczności publicznej m.in. budynku Szkoły Podstawowej, przedszkola. Wobec niezadowalającego stanu części dróg i infrastruktury pieszo-rowerowej istnieje także potrzeba realizacji inwestycji, które będą uwzględniały bezpieczeństwo i potrzeby wszystkich użytkowników ruchu drogowego (w szczególności pieszych i rowerzystów).

Potencjały rozwojowe

Najważniejszymi potencjałami rozwojowymi obszaru rewitalizacji, które mogą być wykorzystywane w procesie rewitalizacji, są:

- zaangażowani mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy czują się związani ze swoim najbliższym otoczeniem, angażują się w działania społeczne (często nieformalne), a wielu z nich deklaruje gotowość włączenia się we wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji;
- wysoki potencjał turystyczny gminy – liczne walory środowiskowe oraz kulturowe stwarzają dobre warunki do rozwoju turystyki, a przede wszystkim agroturystyki, która jest optymalną formą zagospodarowania turystycznego na obszarach chronionych;
- największą atrakcją Nowin jest Park Wody Perła. Basen „Perła” rozpoczął swoją działalność prawie 20 lat temu. W tym okresie dokładano wszelkich starań aby sukcesywnie poszerzać oferowane przez obiekt atrakcje. W dniu dzisiejszym na powierzchni 1500 metrów kwadratowych mieści się kompleks basenów, sauna fińska, łaźnia parowa, jacuzzi, kawiarnia oraz zjeżdżalnia w kształcie rury o długości 93 metrów.

Zdjęcie 7 Park Wodny Perła w Nowinach

Źródło: <https://perla.nowiny.com.pl/galeria/>

Zdjęcie 8 Park Wody Perła

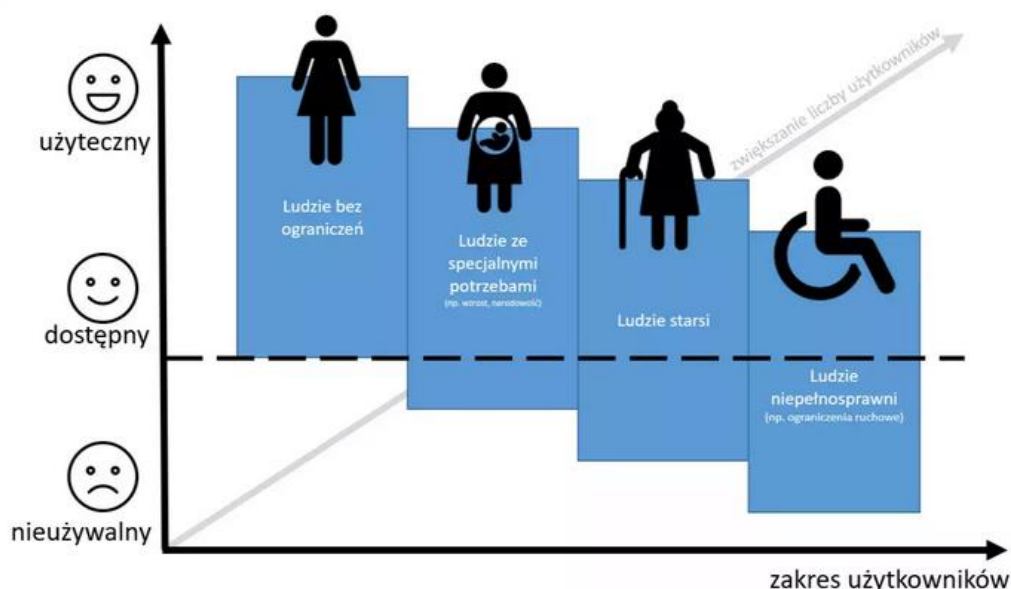

Źródło: <https://perla.nowiny.com.pl/galeria/>

- tereny zielone i możliwość stworzenia nowych atrakcyjnych przestrzeni publicznych; ważnym elementem tożsamości mieszkańców obszaru rewitalizacji jest przywiązanie do terenów zielonych oraz świadomość znaczenia działań chroniących przyrodę i klimat co stwarza potencjał do zaangażowania mieszkańców w prace nad zagospodarowaniem nowych miejsc aktywności sąsiedzkiej, miejsc trzecich i otwartych przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji;
- aktywność lokalnych przedsiębiorców - przedstawiciele biznesu w Nowinach od lat wspierają lokalną społeczność (np. w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych organizowanych przez UG), co świadczy o ich obywatelskiej wrażliwości i dostrzeganiu korzyści z zaangażowania w inicjatywy ważne dla mieszkańców gminy;
- zasoby instytucjonalne i kompleksowe podejście do budowania oferty usług publicznych; instytucje odpowiedzialne w Gminie Nowiny za realizację zadań z zakresu opieki społecznej, kultury i sportu, edukacji, rozwijania oferty dla seniorów, ochrony środowiska i ochrony klimatu, czy też transportu i inwestycji mają doświadczenie w realizacji projektów, które zwiększają jakość usług publicznych; daje to szansę na prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwiązywanie skomplikowanych problemów społecznych;
- potrzeba uniwersalnego projektowania – należy wziąć pod uwagę potrzeby następujących osób:
 - ✓ poruszających się na wózkach, o kulach i ograniczonej możliwości poruszania się,
 - ✓ niewidomych i słabowidzących,
 - ✓ głuchych i słabosłyszących,
 - ✓ głuchoniewidomych,

- ✓ z niepełnosprawnościami psychicznymi, intelektualnymi oraz z zaburzeniami funkcji poznawczej,
- ✓ starszych,
- ✓ kobiet w ciąży,
- ✓ osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- ✓ osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego);
- ✓ osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- ✓ wykluczonych cyfrowo,
- ✓ osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.
- ✓ inne (np. tymczasowe wykluczenie, z ograniczoną sprawnością manualną).

Użytkownik

Wzajemne powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Jak wynika z powyższego opisu, na obszarze rewitalizacji dochodzi do wzajemnego przenikania występujących tam problemów, potrzeb i potencjałów. Wynika to m.in. z faktu, że opisywane deficyty i szanse rozwojowe dotyczą zarówno mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców, a także instytucji funkcjonujących na co dzień w tej samej przestrzeni. Z infrastruktury i przestrzeni publicznych (budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych, parków, skwerów, dróg, ścieżek i chodników) korzystają m.in. rodzice z dziećmi, młodzież, seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami. Często są to równocześnie osoby korzystające z usług lokalnych przedsiębiorców. Standardy realizacji infrastruktury i sposób projektowania przestrzeni mają także wpływ na środowisko np. poprzez wykorzystywanie określonych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych lub stosowanie rozwiązań opartych o przyrodę.

Poprawa stanu zagospodarowania różnych elementów przestrzeni na obszarze rewitalizacji to szansa na rozwiązywanie problemów społecznych. Wspieraniu integracji sąsiedzkiej i budowie kapitału społecznego mogą służyć np. przedsięwzięcia związane z doposażeniem GOK oraz działania planowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

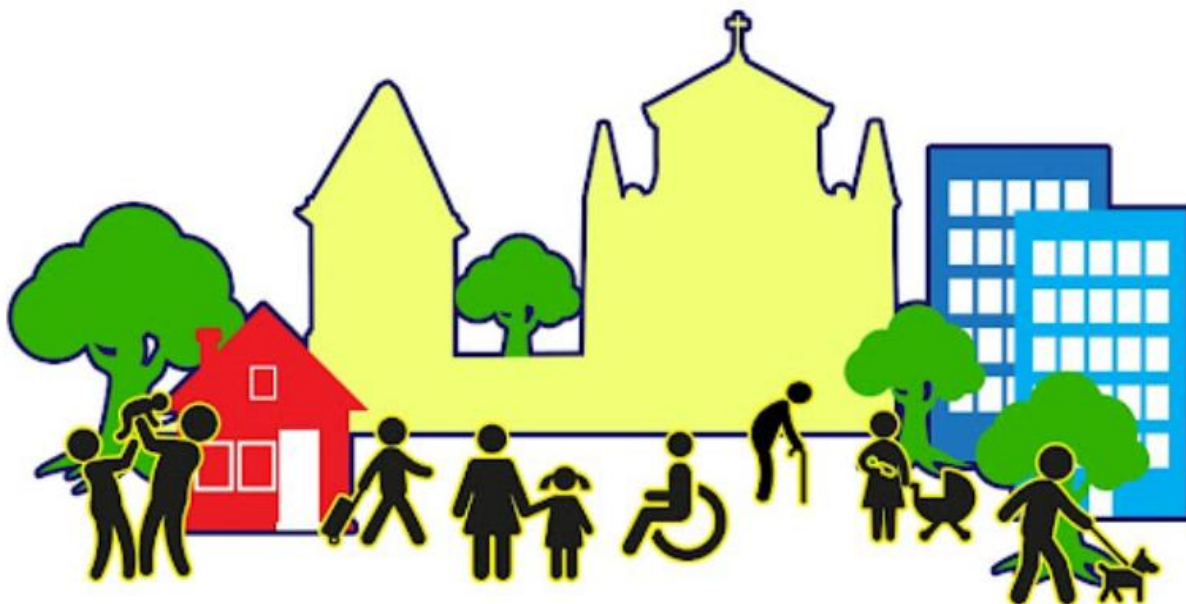
4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (w 2030 r.).

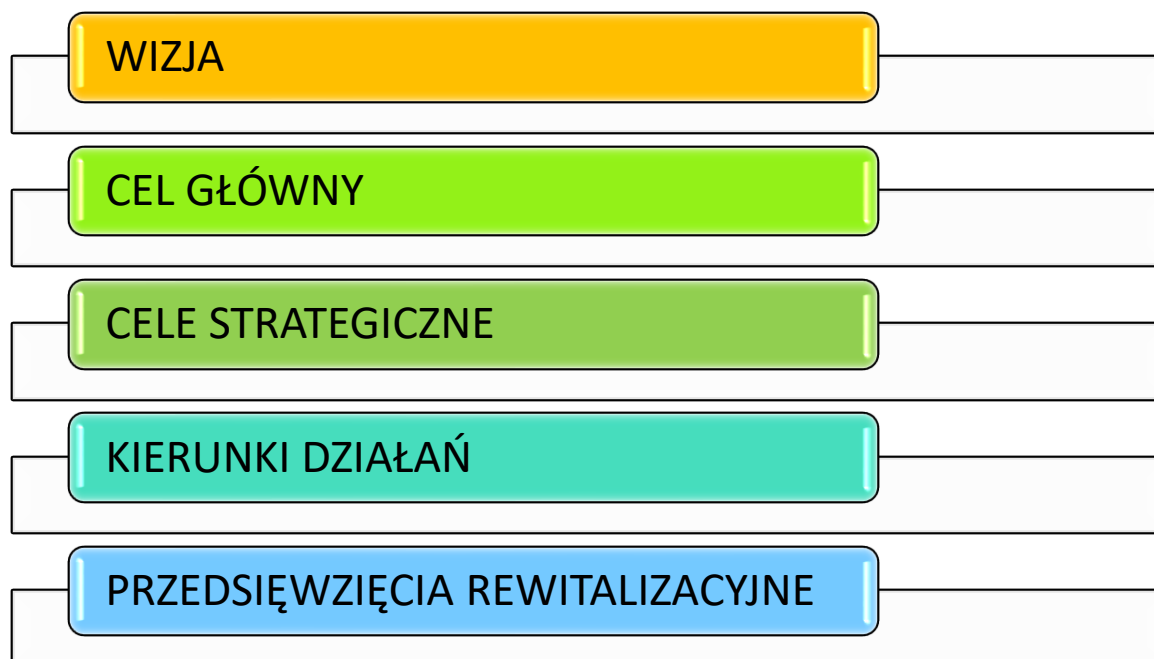
W 2030 r. miejscowość NOWINY jest miejscem tętniącym życiem społecznym i gospodarczym, czystym, bezpiecznym, oferującym szeroką paletę możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego dla osób w każdym wieku. Dzięki przeprowadzonej rewitalizacji, Nowiny posiadają wysokiej jakości infrastrukturę funkcjonalno-przestrzenną oraz techniczną z przyjazną przestrzenią dostępną dla każdego.

Wyznaczony obszar, zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji w oparciu o szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Planowane efekty rewitalizacji zostaną uzyskane poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wizja ma w tym przypadku charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach pozwalających stwierdzić, że osiągnięcie zakładanej wizji jest możliwe do realizacji.

5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Realizacja wizji będzie możliwa dzięki wdrożeniu zaproponowanych celów strategicznych. Uzupełnieniem i jednocześnie rozwinięciem celów strategicznych jest katalog przypisanych kierunków działań, a następnie listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja urzeczywistni wizję. Poniżej przedstawiono schemat logiczny poszczególnych elementów planowania strategicznego.

Główny cel rewitalizacji:

Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i funkcjonalno-przestrzennej.

Cele strategiczne

1. Wzrost aktywności społecznej, integracja mieszkańców oraz ograniczenie skali wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji	2. Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji	3. Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń publiczna sprzyjająca integracji społecznej	4. Sprawne kadry na rzecz rewitalizacji i rozwoju obszaru rewitalizacji
---	---	--	---

Kierunki działań przyporządkowane do czterech celów szczegółowych GPR:

Cel 1. Wzrost aktywności społecznej, integracja mieszkańców oraz ograniczenie skali wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji

Kierunki działań:

- 1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji
- 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
- 1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów
- 1.4. Inwestycja w dzieci i młodzież
- 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel 2. Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji

Kierunki działań

- 2.1 Rozwój funkcji turystycznej
- 2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji
- 2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

Cel 3. Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń publiczna sprzyjająca integracji społecznej

Kierunki działań

- 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji
- 3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności
- 3.3. Termomodernizacja i energomodernizacja
- 3.4. Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel 4. Sprawne kadry na rzecz rewitalizacji i rozwoju obszaru rewitalizacji

Kierunki działań:

- 4.1. Aktywny Zespół ds. rewitalizacji
- 4.2. Uczący się Zespół ds. rewitalizacji
- 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z postanowieniami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a *ustawy o rewitalizacji*, gminny program rewitalizacji obejmuje listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na które składają się w szczególności działania o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Lista obejmuje informacje kluczowe z punktu widzenia zapewnienia realizacji celów programu przy jednoczesnym uwzględnieniu, że na etapie jego tworzenia poziom gotowości realizacyjnej przedsięwzięć jest bardzo zróżnicowany. Z uwagi na brak możliwości określenia wszystkich szczegółów realizacji poszczególnych projektów, będą one uszczegóławiane w toku wdrażania GPR. Stałym punktem odniesienia w kształtowaniu końcowej formy przedsięwzięć będą cele i kierunki działań wyznaczone w GPR.

Priorytetowo przy identyfikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych potraktowano przedsięwzięcia o charakterze społecznym. W poniższych wykazie znalazły się także przedsięwzięcia infrastrukturalne. Należy jednak podkreślić, że modernizacja i tworzenie nowej infrastruktury jest środkiem do rozwiązywania problemów i przeciwdziałania deficytom, które występują na obszarze rewitalizacji.

Dla zapewnienia jakości i efektywności poszczególnych przedsięwzięć przyjęto założenie, że przystąpienie do ich realizacji zostanie każdorazowo poprzedzone szczegółową analizą. Jej celem będzie pogłębienie wstępnych założeń w oparciu o ocenę praktyk i rozwiązań wdrażanych w ramach przedsięwzięć o podobnym charakterze. Podejście to dotyczyć będzie zarówno działań o charakterze społecznym, jak i działań inwestycyjnych, a jego celem jest zapewnienie realizacji najkorzystniejszego sposobu wdrażania działań przy jednoczesnym uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań. W tym celu w związku z realizacją wybranych projektów rewitalizacyjnych mogą być tworzone zespoły robocze mające na celu weryfikację założeń w/w przedsięwzięć, a następnie ich monitorowanie i ewaluację.

Przedsięwzięcia podstawowe realizujące cele GPR zostały zaplanowane na obszarze rewitalizacji. Na etapie prac nad GPR nie stwierdzono bowiem konieczności wykorzystania zasobów, które znajdują się poza jego granicami. Mając jednak na uwadze techniczne uwarunkowania realizacji inwestycji, których rozpoznanie co do zasady nastąpi dopiero w okresie realizacji programu, istnieje prawdopodobieństwo, że wybrane działania będą wiązały się z interwencją również poza granicami tego obszaru.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne		
I.p.	Nazwa zadania	wartość
1.	„PROJEKT PRACA” - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy	500 000,00 zł
2.	„AKTYWNY SENIOR” – rozwój działalności placówki typu Senior+	500 000,00 zł
3.	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji	800 000,00 zł

4.	Akademia umiejętności - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji	1 000 000,00 zł
5.	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji	150 000,00 zł
6.	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej	7 000 000,00 zł
7.	Zwiększenie dostępu do infrastruktury kulturowej na obszarze rewitalizacji	5 000 000,00 zł
8.	Atrakcyjny Nowiny – zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji	15 000 000,00 zł
9.	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji	5 000 000,00 zł
10.	Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji poprzez modernizację infrastruktury drogowej z uwzględnieniem infrastruktury rowerowej oraz montaż monitoringu	15 000 000,00 zł
11.	Pracownicy administracji na obszarze rewitalizacji	7 000,00 zł
12.	Dialog społeczny w procesie rewitalizacji	14 000,00 zł
13.	Rozpoczęcie i rozwijanie dialogu Gminy Nowiny z lokalnym biznesem dla efektywnego osiągania celów GPR	14 000,00 zł
		49 985 000,00 zł

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	„PROJEKT PRACA” - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy
2 Zakres	W ramach zadania realizowane będą usługi rynku pracy wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym: - pośrednictwo pracy w zakresie uzyskania odpowiedniego zatrudnienia zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie wyboru odpowiedniego zawodu oraz pomoc w planowaniu rozwoju kariery zawodowej; - realizacja wysokiej jakości szkoleń służących zdobyciu, zmianie lub podniesieniu kompetencji lub kwalifikacji niezbędnych do wykonywania danego zawodu lub zadań na określonym stanowisku; - nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu poprzez staże spełniające standardy wskazane w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży; - wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia m.in. poprzez pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia, bonusy zatrudnieniowe lub bonusy na zasiedlenie dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność danej formy wsparcia; - wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz szkolenia

	umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: • pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej; • wzrost kompetencji społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji; • wzrost szans na zatrudnienie; • wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: • Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi [os.]. Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [os.].
5 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowinach Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach
8 Szacunkowa wartość	500 000,00 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	„AKTYWNY SENIOR” – rozwój działalności placówki typu Senior+
2 Zakres	Placówki wsparcia dziennego pobytu typu Senior+ są przeznaczone dla osób, które wymagają opieki i nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. W ramach projektu przewiduje się wyposażenie obiektu w niezbędny sprzęt i wyposażenie oraz likwidację barier architektonicznych (obiekt zostanie przystosowany do korzystania z niego przez osoby ze szczególnymi potrzebami). Przewidujemy także zapewnienie odpowiednio wykwalifikowanej kadry i przygotowanie zróżnicowanej oferty wsparcia w zakresie różnorodnych zajęć (sportowych, rehabilitacyjnych, kulinarnych, artystycznych, informatycznych, itp.) oraz różnego rodzaju wyjazdów np. do teatru, kina, itp.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: • poprawienie dostępności oferty Gm. Nowiny w zakresie usług i opieki nad seniorami, • uzupełnienie oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o usługi opiekuńcze, • zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki w Domach Pomocy Społecznej,

4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: - Liczba osób objętych wsparciem [osoby], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby], Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób korzystających z opieki w dziennym domu pobytu,
5 Realizowane kierunki działań	1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowinach
8 Szacunkowa wartość	500 000,00 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób starszych i wymagających opieki, jak również ich rodzin.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	W ramach zadania realizowane będzie kompleksowe wsparcie na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodzin, obejmujące m.in: - działania asystenta rodziny, - poradnictwo dla rodzin, - działalność świetlic środowiskowych, - powoływanie rodzin wspierających, - przeciwdziałanie przemocy, w tym wsparcie rodziny w ramach interwencji kryzysowej, - wsparcie preadopcyjne, - wsparcie postadopcyjne. Wspieranie tworzenia nowych miejsc opieki i wychowania w nowo tworzonych placówkach wsparcia dziennego lub wsparcie działalności istniejących placówek (typu świetlice środowiskowe). Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (m.in.: działania podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie zapobiegania wszelkiego rodzaju dyskryminacji). - konsultacje ze specjalistami w zakresie zdiagnozowanych problemów i deficytów w rodzinie; - terapię w rodzinie.

	Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w środowisku lokalnym.
3 Prognozowane rezultaty	Uzupełnienie oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o usługi opiekuńczo – wychowawcze.
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoba]
5 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowinach
8 Szacunkowa wartość	800 000 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem, w tym dzieci.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Akademia umiejętności - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	W ramach projektu planowane są działania polegające na: - Rozbudowa, modernizacja i doposażenie oddziałów przedszkolnych: - tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP), - dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, - rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia rozwijające jakość edukacji m.in. poprzez: ✓ zajęcia dodatkowe dydaktyczno-wychowawcze w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych, ✓ zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów, ✓ zajęcia specjalistyczne, ✓ wsparcie w zakresie edukacji włączającej, - doskonalenie kompetencji kadry, - wsparcie rodziców/opiekunów dzieci poprzez działania na rzecz wzmacniania współpracy kadry z rodzicami/opiekunami prawnymi.

	2. Wsparcie uczniów szkół podstawowych m. in. poprzez zajęcia dodatkowe ukierunkowane na rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych, działania dwujęzyczne, edukację ekologiczną, zajęcia w ramach działań antydyskryminacyjnych, zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, doradztwo zawodowe, wsparcie w zakresie edukacji włączającej, itp. 3. Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej /doradców zawodowych m.in: w zakresie pracy z uczniami o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych oraz w zakresie zapobiegania przemocy. 4. Wsparcie uczniów szkół ponadpodstawowych m. in. poprzez zajęcia dodatkowe ukierunkowane na rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: - wzrost kompetencji kluczowych uczniów, - poprawa komfortu nauczania, - wzrost aktywności fizycznej dzieci i młodzieży, - podniesienie kwalifikacji nauczycieli,
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki rezultatu: - liczba dzieci przedszkolnych objętych dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi, - liczba dzieci w wieku szkolnym objętych dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi, Wskaźniki rezultatu: - liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kwalifikacje.
5 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.4 Inwestycja w dzieci i młodzież
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmioty realizujące	Szkoła Podstawowa W Nowinach Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach Samorządowe Przedszkole w Nowinach
8 Szacunkowa wartość	1 000 000 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Warunkiem realizacji inicjatyw w ramach projektu będzie zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. dostosowanie oferty do szczególnych potrzeb edukacyjnych.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji

2 Zakres	Kontynuacja dotychczas prowadzonych oraz inicjowanie nowych działań, promujących aktywności obywatelską i zaangażowanie w sprawy ważne dla lokalnej społeczności. Wspieranie działalności istniejących organizacji społecznych (NGO's) na obszarze rewitalizacji, wspieranie powstawania nowych organizacji, a także animowanie inicjatyw nieformalnych m.in. poprzez wykorzystanie instrumentów finansowych (np. konkurs na realizację zadań publicznych dla NGO's), jak i pozafinansowych (doradztwo, szkolenia, udostępnianie przestrzeni na spotkania). W programach współpracy Gminy Nowiny z organizacjami pozarządowymi przewiduje się wprowadzenie preferencji dla projektów zgodnych z celami GPR.
3 Prognozowane rezultaty	- poprawa zdolności instytucjonalnych istniejących organizacji społecznych, - zwiększenie liczby inicjatyw społecznych realizowanych na obszarze rewitalizacji,
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu - liczba inicjatyw oddolnych oraz działań integrujących lokalne społeczności finansowanych i dofinansowanych ze środków z budżetu Gminy Nowiny, - liczba wniosków organizacji pozarządowych działających na obszarze rewitalizacji w konkursach na realizację zadań publicznych,
5 Realizowane kierunki działań	1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach organizacje pozarządowe i grupy nieformalne działające na obszarze rewitalizacji
8 Szacunkowa wartość	150 000,00 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach projektów.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Projekt polega na modernizacji i rozbudowie infrastruktury szkolnej w tym sportowej na obszarze rewitalizacji. W ramach projektu przewidziano następujące zadania: <u>1. Szkoła Podstawowa w Nowinach</u> - budowa boiska sportowego pod balonem oraz dobudowa łącznika z budynkiem szkoły podstawowej.

	- budowa siłowni zewnętrznej. - modernizacja kuchni przyszkolnej. - modernizacja budynku szkoły podstawowej obejmująca m.in.: wymianę stolarki okiennej w budynku szkoły oraz internatu, modernizację wentylacji mechanicznej, modernizację auli szkoły (wymiana sceny, siedzisk, nagłośnienia i urządzeń audiowizualnych), przebudowa podziemnego zbiornika retencyjnego, wymiana ogrodzenia betonowego <u>2. Przedszkole Gminne w Nowinach</u> - modernizacja placu zabaw przy przedszkolu (m.in. wymiana urządzeń i nawierzchni) - modernizacja miejsc postojowych przed ogrodzeniem przedszkola - modernizacja ogrodu zimowego - montaż okna otwieranego <u>3. Szkoła Ponadpodstawowa w Nowinach</u> - wyposażenie bazy sportowej w: boisko do padła i padbola, torów przeszkód (w tym typu parkour), zestaw do ćwiczeń siłowych typu street workout - rozbudowa internatu o dodatkowe miejsca noclegowe 4 Dostosowanie obiektów szkolnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: • zwiększenie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej • wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji • poprawa estetyki i ładu przestrzennego, • zwiększenie dostępu do infrastruktury społecznej, sportowej, kulturowej,
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: • Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha], • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.],
5 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 3.4. Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny

7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach Szkoła Podstawowa w Nowinach Szkoła ponadpodstawowa w nowinach Przedszkole Gminne w Nowinach
8 Szacunkowa wartość	7 000 000,00
9 Okres realizacji	2026-2029
10 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępu do infrastruktury kulturowej oraz rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Zadanie polega realizacji zadań mających na celu zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk społecznych, środowiskowych, gospodarczych, funkcjonalno – przestrzennych oraz technicznych. Zakres projektu obejmuje następujące zadania: A dotyczące infrastruktury kulturowej 1. Budowa amfiteatru z zapleczem technicznym 2. Przebudowa placu festynowego wraz z przebudową oświetlenia 3. Doposażenie, modernizacja nagłośnienia i oświetlenia GOK oraz montaż ekranu LED w sali koncertowej B dotyczące infrastruktury rekreacyjnej 1. Rewitalizacja terenów zielonych, skwerów 2. Modernizacja placu zabaw 3. Tworzenie nowych miejsc odpoczynku i rekreacji (budowa altan, parasoli, ławek)
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: - poprawa estetyki i ładu przestrzennego, - zwiększenie dostępu do infrastruktury społecznej, sportowej, kulturowej, - poprawa poziomu bezpieczeństwa,
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha], - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.], - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.],
5 Realizowane kierunki działań	2.1 Rozwój funkcji turystycznej 2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

	3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji 3.4. Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach
8 Szacunkowa wartość	5 000 000,00 zł
9 Okres realizacji	2026-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Atrakcyjny Nowiny – zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Zadanie polega na zmianie zagospodarowania obszaru miejscowości Nowiny dla rozwoju turystyki oraz budowie infrastruktury turystycznej. 1. Budowa basenów letnich z wodnym placem zabaw oraz zapleczem szatniowo-technicznym 2. Modernizacja trybun zewnętrznych przy boisku sportowym oraz wykonanie nowych trybun na skarpie przy nowym boisku 3. Przebudowa budynku "mianiaturki": przebudowa budynku na potrzeby Centrum Edukacji Geologicznej 4. Budowa basenów termalnych 5. Przebudowa strefy wejściowej, kasy, zaplecza szatniowego oraz wentylacji w budynku basenu "Perła" 6. Budowa tężni solankowej 7. Wykonanie podświetlenia góry Jabłońskiego.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: • poprawa estetyki i ładu przestrzennego, • zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji,
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: • Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha], • Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], • Liczba zagospodarowanych obszarów na cele turystyczne [szt.], Wskaźniki rezultatu: • Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej infrastruktury [os.],
5 Realizowane kierunki działań	2.1 Rozwój funkcji turystycznej 2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

	3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji 3.4. Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach
8 Szacunkowa wartość	15 000 000,00 zł
9 Okres realizacji	2026-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Przedsięwzięcie zakłada kontynuowanie podejmowanych działań i programów ukierunkowanych na zmniejszenie emisyjności i zapotrzebowania na energię w budynkach i obiektach publicznych i prywatnych. Wdrożenie działań uwzględniających indywidualne potrzeby właścicieli nieruchomości na obszarze rewitalizacji. Projekt zakłada: • Termomodernizację budynku SP, montaż instalacji fotowoltaicznej i magazynu energii • Termomodernizacja budynku Przedszkola obejmująca: wymianę pokrycia dachowego wraz z ociepleniem, wymianę stolarki okiennej i drzwi wejściowych, wymianę rolet i żaluzji w salach dydaktycznych, rozbudowa sieci internet do wszystkich sal dydaktycznych, modernizację wentylacji mechanicznej z podłączeniem do klimatyzacji • Wyposażenie Kotłowni Osiedlowej i PSZOK w panele fotowoltaiczne, wraz z infrastrukturą nośną, przez rozbudowę wiat ochronnych nad składowiskiem miału węglowego i piasku oraz soli drogowej. • Termomodernizację oraz montaż OZE na budynkach komunalnych. • Doposażenie budynków wielorodzinnych w m. Nowiny w panele fotowoltaiczne, celem redukcji kosztów za energię elektryczną z części wspólnej budynków. • Termomodernizacja i montaż OZE na budynkach pod działalność gospodarczą oraz wymianę źródeł ciepła (na pompy ciepła, piece na pellet) oraz modernizację kotłowni. • Montaż instalacji fotowoltaicznej na potrzeby Urzędu Gminy i jednostek podległych • Montaż instalacji solarnych na potrzeby właścicieli ogródków działkowych

	Budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych (przy placu targowym) W związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi przed przystąpieniem do ich realizacji zadania gmina/inwestor dokona rozpoznania, czy w budynku występują chronione gatunki zwierząt, (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-rozrodczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując tę inwestycję Gmina będzie uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: - Wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji - Ograniczenie niskiej emisji w budynkach jednorodzinnych poprzez wymianę pieców/modernizację kotłowni
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.], - Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) [szt.], - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE [szt.], - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE [szt.], - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej/cieplnej ze źródeł OZE [szt.], Wskaźniki rezultatu: - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh/rok], - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [MWh/rok], - Szacowana emisja gazów cieplarnianych [tona ekwiwalentu CO₂/rok], - Roczne zużycie energii pierwotnej w: budynkach publicznych [MWh/rok],
5 Realizowane kierunki działań	3.3. Termomodernizacja i energomodernizacja
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach Przedsiębiorcy z terenu rewitalizacji

	Właściciele budynków jednorodzinnych
8 Szacunkowa wartość	5 000 000,00 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji poprzez modernizację infrastruktury drogowej z uwzględnieniem infrastruktury rowerowej oraz montaż monitoringu.
2 Zakres	Zakres zadania obejmuje: • Modernizację infrastruktury drogowej z uwzględnieniem infrastruktury rowerowej - Systematyczne poprawianie stanu nawierzchni dróg publicznych, z naciskiem na uspokajanie ruchu i poprawę bezpieczeństwa użytkowników. Projekt zakłada również modernizację/rozbudowę infrastruktury około drogowej tj. oświetlenie, chodniki, budowę ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji wraz z rozlokowaniem punktów serwisowych do samodzielnej naprawy rowerów oraz montowaniem stojaków na rowery przy najważniejszych węzłach komunikacyjnych, budynkach użyteczności publicznej i lokalach usługowych; ciągłe poprawianie i uzupełnianie sieci chodników; wprowadzanie elementów zieleni oraz małej infrastruktury itd. Zadanie zakłada m.in.: modernizację infrastruktury drogowej prowadzącej do PSZOK w Nowinach wraz z otoczeniem, rozbudowę oświetlenia ulicznego, budowę ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji. • Montaż monitoringu zewnętrznego na obszarze rewitalizacji, pozwalającego na centralne zarządzanie monitoringiem wizyjnym, oraz zdalny serwis monitoringu. • Montaż monitoringu wewnętrznego (w budynkach użyteczności publicznej) • Budowa parkingu wielopoziomowego przy placu targowym oraz dobudowa miejsc postojowych przy osiedlu mieszkaniowym
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty • Poprawa stanu infrastruktury drogowej, • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym pieszych i rowerzystów, • Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji.
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu • Długość dróg gminnych o poprawionym standardzie nawierzchni (przebudowy, rozbudowy, remonty) na obszarze rewitalizacji (km),

	- Długość zmodernizowanych i nowych tras rowerowych na obszarze rewitalizacji (km), - Długość wyremontowanych ciągów pieszych na obszarze rewitalizacji (km)
5 Realizowane kierunki działań	3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji 3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na obszarze rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
8 Szacunkowa wartość	15 000 000,00 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Likwidowanie barier architektonicznych oraz stosowanie rozwiązań uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Pracownicy administracji na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Organizacja cyklicznych spacerów po obszarze rewitalizacji mających na celu bieżącą ewaluację prowadzonych przedsięwzięć i wejście w dialog z mieszkańcami. W spacerach będą brali udział – obok członków Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji – przedstawiciele podmiotów takich jak na przykład Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. uzależnień; Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie itd. Przewiduje się także zapraszanie do udziału w spacerach ekspertów zewnętrznych oraz przedstawicieli innych samorządów mających doświadczenie w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: - Poszerzenie wiedzy członków Zespołu ds. rewitalizacji na temat zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, - Zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w proces wdrażania GPR, - Stałe weryfikowanie efektów procesu rewitalizacji,
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu - Liczba spacerów studyjnych (szt.) - Liczba uczestników spacerów studyjnych (osoby)
5 Realizowane kierunki działań	4.1. Aktywny Zespół ds. rewitalizacji 4.2. Uczący się Zespół ds. rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach Zespół ds. rewitalizacji Komitet rewitalizacyjny

8 Szacunkowa wartość	7 000 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Dialog społeczny w procesie rewitalizacji
2 Zakres	Wypracowanie stałych kanałów komunikacji oraz współpracy i dialogu z organizacjami społecznymi i grupami nieformalnymi działającymi w sferach związanych z celami programu rewitalizacji; włączanie przedstawicieli organizacji społecznych w ewaluację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, prowadzenie konsultacji w zakresie modeli wspierania inicjatyw nieformalnych, organizację cyklicznych ogólnodostępnych spotkań, seminariów i warsztatów; identyfikacja liderów społeczności lokalnych będących pośrednikami pomiędzy Zespołem ds. Rewitalizacji a mieszkańcami itd.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: • zwiększenie zainteresowania organizacji społecznych przebiegiem i celami procesu rewitalizacji, • poszerzenie wiedzy rewitalizatorów na temat potrzeb konkretnych organizacji społecznych i inicjatyw nieformalnych działających na obszarze rewitalizacji, • zwiększenie świadomości mieszkańców obszaru rewitalizacji na temat przebiegu i celów procesu rewitalizacji.
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu: • Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych z udziałem organizacji społecznych (szt.) • Liczba członków Zespołu ds. rewitalizacji będących przedstawicielami organizacji społecznych i inicjatyw nieformalnych (osoby)
5 Realizowane kierunki działań	4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach Zespół ds. rewitalizacji
8 Szacunkowa wartość	14 000 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rozpoczęcie i rozwijanie dialogu Gminy Nowiny z lokalnym biznesem dla efektywnego osiągnięcia celów GPR
2 Zakres	Przewiduje się m.in. organizowanie cyklicznych spotkań tematycznych oraz włączanie przedsiębiorców w realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na aktywizację zawodową i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości; organizację wydarzeń sportowych i kulturalnych oraz adresowane do młodzieży; działania promujące aktywność obywatelską. Planowane jest też np. zapraszanie przedsiębiorców na spotkania Zespołu ds. rewitalizacji, jak i ich udział w spacerach po obszarze rewitalizacji.
3 Prognozowane rezultaty	Rezultaty: • zwiększenie zainteresowania lokalnego biznesu przebiegiem i celami procesu rewitalizacji, • zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, • poszerzenie wiedzy rewitalizatorów na temat potrzeb lokalnego biznesu na obszarze rewitalizacji,
4 Sposób oceny rezultatów	Wskaźniki produktu • Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych z udziałem lokalnych przedsiębiorców (szt.)
5 Realizowane kierunki działań	2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
6 Lokalizacja	obszar rewitalizacji - miejscowość Nowiny
7 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Nowinach we współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na obszarze miejscowości Nowiny
8 Szacunkowa wartość	14 000 zł
9 Okres realizacji	2025-2030
10 Sposób zapewnienie dostępności	Rozwiązania powstające w efekcie realizowanego przedsięwzięcia będą spełniały wymagania dotyczące dostępności w wymiarze: cyfrowym, informacyjno-komunikacyjnym.

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie przedstawia charakterystykę pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te nazywane są skrótowo „przedsięwzięciami uzupełniającymi” lub „projektami uzupełniającymi”. Ich realizacja przyczyni się do zwiększenia stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji. Szeroka paleta i zakres przedsięwzięć uzupełniających daje szansę na angażowanie i aktywizowanie interesariuszy rewitalizacji na wszystkich etapach realizacji GPR. Realizację wszystkich projektów uzupełniających zaplanowano na obszarze rewitalizacji lub w jego bliskim sąsiedztwie, co zapewni ich oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Innowacyjne projekty włączenia społecznego i wsparcia rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Realizacja kompleksowych działań, skierowanych do osób w różnym wieku i rodzin. Działania przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także dysfunkcjom w zakresie budowania wzajemnego szacunku i instrumentów wsparcia. Rozwijanie oferty wsparcia uwzględniającej indywidualne potrzeby konkretnych osób i rodzin; przyznawanie wsparcia materialnego; rozwijanie oferty ogólnodostępnych i darmowych usług publicznych oraz zapewnianie bezpłatnego dostępu do oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla osób i rodzin w trudnej sytuacji finansowej; zapewnianie opieki pedagogicznej, terapii (w tym dorosłych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych), wsparcia wychowawczego, itp.
3 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Program zajęć profilaktycznych dla rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	W ramach przedsięwzięcia w różnych formach (spotkania, warsztaty, dyskusje) będą organizowane zajęcia ze specjalistami dotyczące aktualnych wyzwań związanych z budowaniem relacji rodzinnych oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom dla prawidłowego funkcjonowania rodzin. Tematyka wydarzeń będzie dotyczyła między innymi profilaktyki uzależnień (alkoholu, narkotyków i innych używek), zdrowia psychicznego oraz cyberprzemocy.
3 Realizowane kierunki działań	1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych na terenie obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają czasowej pomocy w sprawowaniu codziennej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami w różnym wieku (wraz z podniesieniem umiejętności i wiedzy opiekunów). Zapewnienie dostępnych (bezpłatnych) usług opieki wytchnieniowej w zakresie odpowiadającym na zapotrzebowanie opiekunów osób ze szczególnymi potrzebami; rozwijanie oferty opieki wytchnieniowej m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług w ramach pobytu dziennego poza miejscem zamieszkania, a także – poprzez stworzenie warunków do realizacji opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego. Projekt obejmuje także: ▪ tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług realizowanych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną; ▪ wsparcie dla usług asystenckich i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; ▪ usługi świadczone w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych; ▪ zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów (nieformalnych) będących członkami rodzin, w tym opieka wytchnieniowa; ▪ wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ usługi towarzyszące, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; ▪ wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej; ▪ wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, ▪ długoterminową medyczną opiekę domową nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarstwą opiekę długoterminową.
3 Realizowane kierunki działań	1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wspieranie inicjatyw oddolnych
2 Zakres	Tworzenie oraz funkcjonowanie w różnych częściach obszaru rewitalizacji tzw. miejsc trzecich tzn. miejsc spotkań poza domem i pracą, dostępnych o różnych porach dnia dla dzieci i młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów itd. Przewiduje się realizację działań infrastrukturalnych oraz organizację wydarzeń (np. spotkań, warsztatów grup młodzieży i sąsiadów).
3 Realizowane kierunki działań	1.5. Integracja mieszkańców obszarze rewitalizacji 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Zakup elementów systemu monitoringu wizyjnego: kamer, rejestratorów wideo, oprogramowania, monitorów, urządzeń do nagrywania itd. Montaż nowych elementów systemu w przestrzeniach wskazanych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz uznawanych jako najbardziej niebezpieczne przez Policję.
3 Realizowane kierunki działań	2.3 Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa komunikacji publicznej obszaru rewitalizacji z innymi ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi gminy Nowiny
2 Zakres	Stałe rozwijanie oferty transportu publicznego (zwłaszcza autobusowego) na obszarze rewitalizacji w celu zwiększenia dostępności oferty usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców (zwłaszcza obszarów wiejskich Gminy Nowiny, a także obszaru rewitalizacji z innymi większymi ośrodkami miejskimi np. zwiększenie liczby połączeń z Kielcami, Krakowem). Planuje się m.in. realizację projektów pilotażowych w zakresie częstotliwości i pór kursowania busów, jak i eksperymentowanie z modyfikowaniem istniejących tras lub wprowadzaniem do rozkładu nowych linii.
3 Realizowane kierunki działań	3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na obszarze rewitalizacji 3.4 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Błękitno-zielony obszar rewitalizacji
2 Zakres	Wypracowanie oraz wdrażanie na etapie realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych standardów, które poprawią stan dostosowania infrastruktury do zmiany klimatu. Systematyczne uzupełnianie zieleni

	na obszarze rewitalizacji oraz realizacja instalacji, które sprzyjają zwiększaniu retencji (np. łąki kwietne i ogrody deszczowe) itp.
3 Realizowane kierunki działań	2.3. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji 3.4. Rozwijanie i poprawa błękitno-zielonej infrastruktury

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowe wsparcie przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Szeroka oferta wsparcia dla początkujących przedsiębiorców działających na obszarze miejscowości Nowiny. Stworzenie miejsca inkubacji nowych firm, które jednocześnie ułatwi nawiązywanie relacji pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami. Oferta doradztwa, szkoleń i konsultacji itp., zwłaszcza w zakresie zakładania i prowadzenia firmy, marketingu i księgowości. Promowanie usług oferowanych przez przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji m.in. poprzez stworzenie programu popularyzującego oferowane przez nich usługi wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.4. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 9	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Tworzenie i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Powstanie na obszarze rewitalizacji podmiotu lub podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnej), które pozwolą na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i znajdujących się w trudnej sytuacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.4 Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 3.4 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami

7. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Realizacja celów GPR wymaga równoczesnej realizacji wielu przedsięwzięć rewitalizacyjnych o różnorodnym charakterze. Konieczność integrowania działań podejmowanych przez podmioty i osoby zaangażowane we wdrażanie GPR wynika także z charakteru i zakresu zidentyfikowanych przedsięwzięć.

Przy opisanych projektach rewitalizacyjnych w poprzednim Rozdziale wskazano m.in. najważniejsze kierunki działań do których realizacji przyczynią się kolejne przedsięwzięcia. Korzystając z tych ustaleń, przy planowaniu i wdrażaniu inwestycji w pierwszej kolejności należy przeanalizować, z którymi przedsięwzięciami dany projekt jest lub powinien być komplementarny. Przedsięwzięcia komplementarne to takie, które pomagają w rozwiązywaniu podobnych problemów występujących na obszarze rewitalizacji i które przyczyniają się do realizacji podobnych lub powiązanych celów i kierunków działań. Jako przykłady takich przedsięwzięć można wskazać np. projekty realizujące kierunek działań „1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji”. Są to przedsięwzięcia podstawowe („Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji” „Dialog społeczny w procesie rewitalizacji”) oraz przedsięwzięcia uzupełniające („Wspieranie inicjatyw oddolnych oraz tworzonych lub funkcjonujących już w Nowinach tzw. „miejsca trzecich”).

Do realnej integracji działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wynikających z GPR, konieczne jest dokonywanie cyklicznego przeglądu potrzeb interesariuszy i stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mechanizmem integracji w tym zakresie będą regularne, odbywające się średnio raz na kwartał spotkania koordynacyjne Zespołu ds. Rewitalizacji. W ich trakcie będą omawiane m.in. powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. To istotne (dla powodzenia realizacji programu i wykorzystywania potencjału wdrażanych przedsięwzięć) to realizacja wielu projektów integrujących społeczność obszaru rewitalizacji (miejscowość Nowiny) i zarazem całą gminę, co będzie się odbywać równocześnie z poprawą i rozwojem infrastruktury dla integracji, sportu, zdrowia i kultury. Działania koordynacyjne będą ukierunkowane na to, by całość przedsięwzięć rewitalizacyjnych możliwie efektywnie i trwale przełożyła się na poprawę oferty usług publicznych, poprawę stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych, walkę z wykluczeniem społecznym na obszarze rewitalizacji itd.

8. Szacunkowe ramy finansowe programu

8.1. Ramy finansowe realizacji programu

Łączne szacunkowe środki finansowe przewidywane na realizację programu obejmują środki kierowane na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w kwocie ponad 22 mln złotych oraz środki szacowane na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tzn. przedsięwzięć uzupełniających) w kwocie 3 mln złotych. Zgodnie z przyjętym założeniami podstawą finansowania GPR będą stanowić zewnętrzne środki finansowane (UE, środki krajowe). Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe, Gmina Nowiny będzie w pierwszej kolejności dążyła do współfinansowania planowanych projektów, a w drugiej do ewentualnego finansowania ich tylko i wyłącznie z budżetu gminy.

Możliwe źródła finansowanie projektów zostały szczegółowo opisane w kolejnym podrozdziale. W toku realizacji GPR znaczenie będą miały również zasoby własne interesariuszy procesu rewitalizacji zaangażowanych we wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będą to: praca wolontariuszy, społeczników i liderów lokalnych, zasoby lokalowe, specjalistyczny sprzęt, środki podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych, itp.

Tabela 17 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR

Rodzaj przedsięwzięć	budżet Gminy Nowiny	środki UE	środki krajowe	środki zwrotne	środki prywatne	wartość ogółem
Szacowane środki na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	4 748 575,00 zł	39 988 000,00 zł	2 499 250,00 zł	1 749 475,00 zł	999 700,00 zł	49 985 000,00 zł
Szacowane środki na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	450 000,00 zł	2 100 000,00 zł	150 000,00 zł	250 000,00 zł	50 000,00 zł	3 000 000,00 zł
Ogółem	5 198 575,00 zł	42 088 000,00 zł	2 649 250,00 zł	1 999 475,00 zł	1 049 700,00 zł	52 985 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

8.2. Potencjalne źródła finansowania programu

Zapewnienie kompleksowego podejścia do procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością oparcia realizacji programu na komplementarności źródeł finansowania. Polega ona na łączeniu środków własnych JST oraz innych interesariuszy (w tym prywatnych) ze środkami zewnętrznymi (dotacyjnymi lub pożyczkowymi na preferencyjnych warunkach) - europejskimi (w ramach różnych funduszy) i krajowymi. W tym celu w niniejszym programie ramowo określono potencjalne, możliwe do wykorzystania źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy przyjąć, że w okresie wdrażania GPR (tj. do 2030 r.) pojawią się nowe źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, inne – dostępne obecnie – wygasną, a zasady pozyskiwania jeszcze innych zostaną zmienione. Oznacza to konieczność stałego śledzenia i pozyskiwania dostępnych źródeł finansowania konkretnych projektów rewitalizacyjnych. Z kolei w przypadku braku uzyskania pierwotnie planowanego dofinansowania danego przedsięwzięcia z określonego źródła powinny być podejmowane próby wykorzystania innych możliwości lub wspieranie procesów rewitalizacyjnych środkami własnymi Gminy Nowiny. Główne źródła zewnętrzne obejmują m.in.:

- Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027,
- Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 (WPR 2021-2027),
- Krajowy Plan Odbudowy (KPO),

oraz środki z dotacji:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego,
- Powiatowego Urzędu Pracy,

oraz pożyczki i kredyty bankowe.

Poniżej prezentuje krótki opis poszczególnych programów mogących stanowić źródła finansowania projektów opisanych w *Programie*.

Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej

Gmina Nowiny będzie mogła skorzystać z instrumentów przygotowywanych na nową perspektywę finansową 2021-2027, a w przypadku PROW z dodatkowej puli wynikającej z wydłużenia horyzontu realizacji tego programu.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)

następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe.

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

to następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu:

- poprawy sytuacji osób na rynku pracy,
- zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- zapewnienia opieki nad dziećmi,
- podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia,
- wsparcia systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia,
- budowania potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)

jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na:

- budowie społeczeństwa gigabitowego w Polsce,
- zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego,
- udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców,
- zapewnieniu cyberbezpieczeństwa (w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji),
- rozwoju gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe,
- rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych,
- wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)

jako jedyny program ponadregionalny realizowany będzie w Polsce po raz trzeci. Zakres wsparcia obejmuje dofinansowanie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój i modernizację systemu dystrybucji energii, adaptację do zmian klimatu i ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwiększenie dostępności transportowej (drogowej i kolejowej), miejsca aktywności społecznej oraz produkty turystyczne, wsparcie podmiotów świadczących usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe.

Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027

Na poziomie regionalnym środki polityki spójności będą dostępne w ramach kontynuacji dotychczasowych Regionalnych Programów Operacyjnych.

Programy dedykowane obszarom wiejskim

Na nową perspektywę finansową przygotowywany jest Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, który zgodnie z założeniami Wspólnej Polityki Rolnej będzie koncentrował się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego (w szczególności w sektorze owoców i warzyw) oraz działaniom związanym z oddziaływaniem rolnictwa na klimat i środowisko.

Krajowy Plan Odbudowy (KPO)

przygotowywany na podstawie *Europejskiego Planu Odbudowy*; przeznaczony na zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych obszarach.

Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. **Erasmus+**, **LIFE**, **Cyfrowa Europa**, **Interreg**) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (**Norweski Mechanizm Finansowy** oraz **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego**).

Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych

Poza środkami wsparcia Unii Europejskiej Gmina Nowiny będzie mogło ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg** w ramach którego finansowane będą projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;
- **Program Rozwoju Elektromobilności** w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.:
 - ✓ w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW;
 - ✓ w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także Program Senior+, Program „Aktywni+” na lata 2021-2025;
 - ✓ w zakresie kultury – dotacje Ministerstwa Kultury i Dziedzicwa Narodowego.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom. Z uwagi wejście w życie nowej perspektywy finansowania 2021-2027, czas realizacji projektów nastąpi w kolejnych kilku latach. Tym samym należy zakładać, że w tym okresie pojawią się również inne programy dotacyjne skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach *GPR* wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników Urzędu Gminy w Nowinach, co daje gwarancję ciągłej aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

9. Struktura zarządzania programem

Realizacja procesu rewitalizacji na zasadach, które zostały określone przepisami ustawy o rewitalizacji, wiąże się z koniecznością podejmowania działań w sposób kompleksowy i zintegrowany. Wynika to m.in. z faktu, że GPR obejmuje przedsięwzięcia z różnych sfer rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Nowiny. Wymaga to stworzenia stałych zasad współpracy różnych interesariuszy rewitalizacji na każdym etapie wdrażania GPR.

9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR

Na mocy przepisów *ustawy o rewitalizacji* opracowanie, realizacja i nadzór nad realizacją GPR, między innymi poprzez prowadzenie oceny aktualności i stopnia realizacji, stanowi odpowiedzialność Wójta Gminy Nowiny. Wieloletni horyzont czasowy Programu, jak również szeroki zakres zadań oraz obowiązków o charakterze formalnym, które wynikają z wdrażania przepisów ustawy o rewitalizacji oraz przyjęcia GPR, wiążą się z koniecznością powierzenia zadań w zakresie bieżącej koordynacji procesu rewitalizacji utworzonemu w tym celu zespołowi roboczemu.

Zespół ds. rewitalizacji

Zespół do spraw rewitalizacji

Zespół ten będzie pełnił funkcję doradczą i powołany zostanie zarządzeniem Wójta Gminy Nowiny. W skład Zespołu wejdą m.in. osoby, które aktywnie uczestniczyły w pracach nad opracowaniem GPR. Zespół będzie realizował zadania i przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio z treści GPR, jak i z przepisów ustawy o rewitalizacji. Będą to m.in.:

- monitorowanie realizacji przedsięwzięć oraz przygotowywanie rocznych raportów dotyczących postępu realizacji GPR i przedkładanie ich Wójtowi,
- ocena poziomu realizacji celów procesu rewitalizacji poprzez przyjęte kierunki działań i wdrażane przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz wzajemna integracja tych przedsięwzięć,
- zapewnienie komplementarności i koncentracji działań Gminy Nowiny w wyznaczonym obszarze rewitalizacji,
- przygotowanie i przedłożenie Wójtowi Gminy Nowiny oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa),
- zapewnienie spójności pomiędzy działaniami podejmowanymi przez różne instytucje w ramach procesu rewitalizacji,
- obsługa organizacyjna Komitetu Rewitalizacji.

W skład Zespołu wchodzić będą przedstawiciele wybranych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (Biblioteka, GOPS) realizujący m.in. zadania w zakresie:

- pomocy społecznej oraz reintegracji zawodowej i społecznej,
- rozwoju oferty kulturalnej i sportowej kierowanej do mieszkańców,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- polityki przestrzennej,
- prowadzenia działalności gospodarczej,
- przygotowania i realizacji zadań inwestycyjnych,

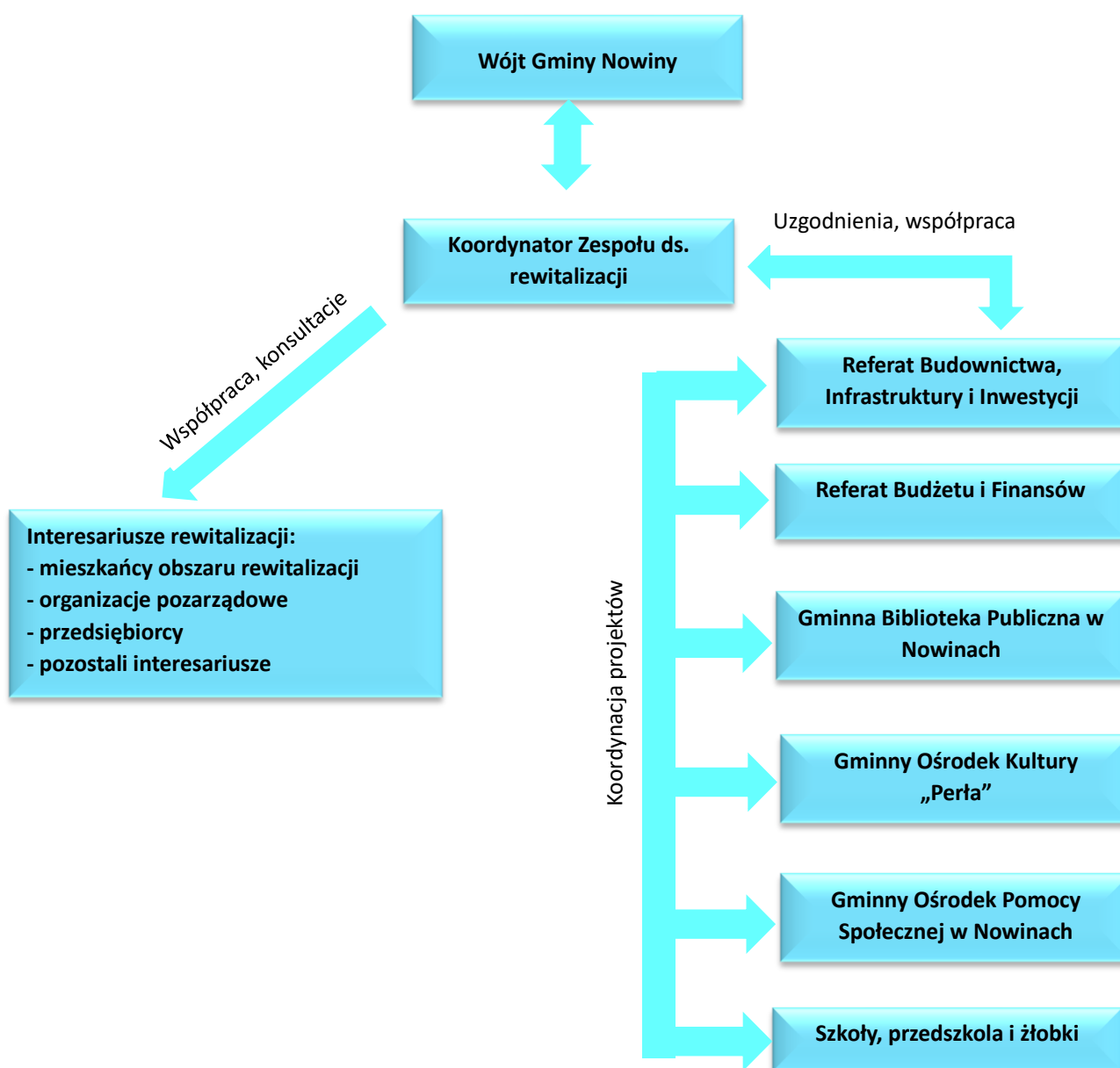
- strategii rozwoju i pozyskiwania środków zewnętrznych na potrzeby realizacji programu,
- gospodarowania nieruchomościami gminy oraz zasobem mieszkaniowym,
- utrzymania terenów zieleni i przestrzeni publicznej,
- gospodarki finansowej gminy w ramach budżetu oraz planów wieloletnich.

Pracami Zespołu ds. rewitalizacji będzie kierował Koordynator Zespołu wyznaczony przez Wójta. Koordynator będzie realizować swoje zadania m.in. poprzez:

- ustalanie harmonogramu prac Zespołu, w tym spotkań oraz aktywności z udziałem interesariuszy procesu rewitalizacji,
- zapraszanie do udziału w pracach Zespołu ekspertów zewnętrznych i przedstawicieli innych jednostek samorządu terytorialnego prowadzących proces rewitalizacji,
- zapewnienie spójności realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami procesu rewitalizacji poprzez udział w pracach nad zlecaniem lub opracowaniem dokumentacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- bezpośrednią współpracę z interesariuszami o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji oraz podmiotów, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku *o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027*, w tym poprzez wsparcie i zapewnienie ciągłości funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (w szczególności organizację spotkań, sporządzanie protokołów, obsługę zapytań członków i zgłaszanych tematów, prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem pełnego składu);
- prowadzenie działań w zakresie partycypacji społecznej, w tym w zakresie wspierania inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w realizacji GPR-u oraz zapewnienia możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy w czasie prowadzenia monitoringu i oceny rewitalizacji, stosownie do art. 5 ust. 2 i ust. 3 *ustawy o rewitalizacji*;
- sporządzanie projektów raportów podsumowujących stan realizacji GPR przedkładanych do dyskusji Zespołowi, a następnie Wójtowi.

Kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów procesu rewitalizacji będą miały spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Pozwolą one na identyfikację barier utrudniających realizację przedsięwzięć, rozwiązywanie bieżących problemów, jak i reagowanie na postulaty interesariuszy procesu rewitalizacji. W ramach prac Zespołu przewiduje się możliwość tworzenia zespołów roboczych na potrzeby przygotowania dokumentacji oraz wdrażania jednego lub grupy projektów rewitalizacyjnych. Do prac Zespołu oraz grup roboczych mogą być zapraszani inni pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele mieszkańców, eksperci zewnętrzni itd.

Rycina 1 Struktura Zarządzania GPR

Źródło: opracowanie własne

9.2. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym

Gminny Program Rewitalizacji przewiduje również na etapie jego realizacji włączenie partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacji działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Na etapie prac nad niniejszym programem podejmowano starania o włączenie wskazanych wyżej podmiotów do uczestnictwa w opracowaniu dokumentu. Podjęto szereg działań skierowanych między innymi do organizacji społecznych oraz różnych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji, czy też przedsiębiorców, którym stworzono warunki do identyfikacji własnych przedsięwzięć (w formie naboru fiszek z pomysłami na projekty rewitalizacyjne). Przewiduje się także zaangażowanie tych podmiotów w realizacji wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których zakres ustalono w GPR.

Stosownie do przepisów *ustawy o rewitalizacji* kluczową formą zaangażowania wskazanych wyżej partnerów będzie mieć Komitet Rewitalizacji. Będzie to organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy procesu rewitalizacji z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji będzie zajmować stanowiska dotyczące kluczowych etapów procesu rewitalizacji. Należą do nich opiniowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz projektu programu lub jego zmiany. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji sposób wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa w drodze stosownej uchwały Rada Gminy zapewniając wyłanianie interesariuszy przez ich przedstawicieli. Przyjęcie przez Radę zasad działania Komitetu poprzedzają konsultacje społeczne projektu stosownej uchwały. W celu osiągnięcia efektywnej współpracy z Komitetem Rewitalizacji przewiduje się jej oparcie na następujących zasadach:

1. Komitet będzie reprezentować wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, w szczególności wymienione w ustawie o rewitalizacji, zmierzając jednocześnie do samodzielnego wyłaniania interesariuszy spośród ich przedstawicieli.
2. W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, reprezentujących m.in. środowiska seniorów, młodzieży, itd.

3. Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości w celu stworzenia jak najlepszych warunków do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw dotyczących wspierania procesu rewitalizacji.

4. Kadencja Komitetu będzie korespondować z częstotliwością sporządzania oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).

9.3. Koszty zarządzania

Zgodnie ustawą o rewitalizacji, struktura zarządzania procesem rewitalizacji powinna znaleźć odzwierciedlenie w kosztach tego procesu określonych w gminnym programie rewitalizacji.

Realizacja GPR będzie bazować przede wszystkim na zaangażowaniu i udziale pracowników Urzędu Gminy w Nowinach i jego jednostek organizacyjnych. Zaangażowani w realizację poszczególnych przedsięwzięć pracownicy będą wykonywać swoje zadania w ramach obowiązków służbowych. Koszty zarządzania realizacją GPR odnoszą się zatem wyłącznie do tych zadań i elementów procesu rewitalizacji, które Gmina Nowiny będzie zobowiązana realizować w toku wdrażania GPR w oparciu o jego bezpośrednie postanowienia i wytyczne oraz w oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji*.

W okresie realizacji programu koszty zarządzania jego realizacją zaprezentowane w tabeli poniżej obejmą:

- wsparcie i zapewnienie efektywnej organizacji prac Komitetu Rewitalizacji pełniącego funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- zapewnienie ciągłości realizacji GPR poprzez wyznaczenie pracownika merytorycznego pełniącego obowiązki koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- koszty regularnych spotkań Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- monitorowanie postępów realizacji GPR oraz przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny: koszt ponoszony średnio raz na trzy lata.

Tabela 18 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR

Rok realizacji Programu	Szacowana wysokość kosztów zarządzania realizacją programu
2025	15 000,00 zł
2026	15 000,00 zł
2027	25 000,00 zł
2028	15 000,00 zł
2029	15 000,00 zł
2030	25 000,00 zł
Razem	110 000,00 zł

Źródło: Urząd Gminy w Nowinach

Należy zwrócić uwagę, że dodatkowe środki usprawniające realizację programu przewidziano w ramach projektów rewitalizacyjnych określonych w kierunkach działań: „4.1. Aktywny Zespół ds. rewitalizacji”, „4.2. Uczący się Zespół ds. rewitalizacji” i „4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji”. Dla potrzeb skutecznej realizacji zadań w toku realizacji programu Gmina Nowiny będzie dążyć do pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na pokrycie przynajmniej części kosztów procesu zarządzania np. w ramach programów Pomocy Technicznej (o ile będzie taka możliwość).

9.4. Ramowy harmonogram realizacji GPR

Perspektywa realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowiny do 2030 r.* obejmuje sześć lat. Obejmuje ona również rok 2025, w którym zainicjowano prace dotyczące opracowania GPR, jak również rozpoczęto przygotowania dla szeregu istotnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłaszanych przez interesariuszy procesu rewitalizacji.

Przyjęty harmonogram realizacji GPR opiera się na najważniejszych etapach i działaniach, które powinny zostać podjęte w toku realizacji programu przy uwzględnieniu, że kluczowym etapem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie etap przygotowawczy. Etap ten obejmuje rzetelne opracowanie założeń przedprojektowych uzgadnianych między poszczególnymi interesariuszami.

Zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny w perspektywie do 2030 r. opracowanych zostanie 5 raportów dotyczących stanu realizacji programu. Obejmą każdy pełen rok realizacji począwszy od 2026r. Ponadto, sporządzona zostanie ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, o których mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Dodatkowo zaplanowano sporządzenie oceny efektów programu po zakończeniu jego realizacji (ocena ex post), co nastąpi w 2031 roku. Jej celem będzie weryfikacja zasadności kontynuacji procesu rewitalizacji w wyznaczonym obszarze oraz trafności założeń i skutków realizacji GPR.

W toku realizacji programu przewiduje się aktywny udział Komitetu Rewitalizacji w jego monitorowaniu i ewaluacji.

Tabela 19 Ramowy harmonogram realizacji GPR

Rok realizacji		Planowane działania
2025	I połowa roku	prace przygotowawcze dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (opracowanie dokumentacji projektowej, koncepcji, kosztorysów, ew. Programów Funkcjonalno-Użytkowych)
	II połowa roku	przyjęcie uchwałą Rady Gminy - Gminnego Programu Rewitalizacji; prace przygotowawcze i wdrożeniowe dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przyjęcie uchwały określającej zasady działania Komitetu Rewitalizacji, nabór na członków i powołanie Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji; przygotowanie i złożenie wniosku w ramach działania 6.5 <i>Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie</i> z programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027
2026	I połowa roku	wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR; przygotowanie i wdrażanie inwestycji rewitalizacyjnych;
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2025 i 2026r. przygotowanie i wdrażanie kolejnych projektów rewitalizacyjnych
2027	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2026r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przygotowanie pierwszej Oceny aktualności i stopnia realizacji (ocena śródkresowa);

2028	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2027r.; zakończenie prac Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji i powołanie Komitetu drugiej kadencji; przygotowanie i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
2029	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2028r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych głównie w ramach kolejnej perspektywy unijnej na lata 2028-2035
2030	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2029r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
2031	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2030 r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację, początek prac koncepcyjnych nad kolejnym GPR
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR; ocena osiągniętych efektów programu po zakończeniu jego realizacji

Źródło: opracowanie własne

10. System monitorowania i oceny Programu

Wdrażanie GPR następuje poprzez działania wielu podmiotów i instytucji, które będą realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej. Kompleksowy charakter GPR powoduje, że jego realizacja musi być stale analizowana przez Zespół ds. Rewitalizacji, przy udziale wiedzy i zaangażowania interesariuszy procesu rewitalizacji w ramach Komitetu rewitalizacji. Konieczna jest zarówno analiza bieżącej realizacji wdrażanych projektów, jak i szersza ocena skutków i efektów procesu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 9 *ustawy o rewitalizacji* w GPR konieczne jest ustanowienie systemu monitorowania i oceny programu. Celem tego systemu jest stworzenie skutecznego mechanizmu reakcji na przebieg realizacji programu (który może odbiegać od założeń) oraz wprowadzania ewentualnych zmian w trakcie jego realizacji. Ponadto, sprawnie funkcjonujący system monitoringu i oceny GPR pozytywnie przekłada się na sposób zarządzania programem, wzmacnianie poczucia partnerstwa i „współwłasności” dokumentu wśród interesariuszy, a także na przepływ informacji pomiędzy realizatorami projektów rewitalizacyjnych a osobami i instytucjami zainteresowanymi przebiegiem procesu rewitalizacji.

System monitorowania i oceny programu składa się z dwóch podstawowych elementów. Pierwszym z nich jest monitorowanie postępów jego realizacji, które odbywa się poprzez raportowanie bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć i jest prowadzone w odniesieniu do zapisów dotyczących ram finansowych i harmonogramów. Drugim jest natomiast ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów procesu rewitalizacji, które realizowane są poprzez kierunki działań oraz poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Ocena trafności i skuteczności przedsięwzięć rewitalizacyjnych często wymaga rozłożonej w czasie obserwacji, dlatego też ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów GPR jest prowadzona z mniejszą częstotliwością niż monitorowanie bieżących postępów we wdrażaniu programu.

Monitoring GPR będzie prowadzony w cyklu rocznym, a ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów procesu rewitalizacji i ogólnej aktualności programu raz na 3 lata. Ustalenia w tym zakresie są zgodne z wytycznymi wynikającymi z przepisów *ustawy o rewitalizacji*.

10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu

Monitorowanie postępów realizacji GPR ma na celu bieżące śledzenie wdrażania programu, a w efekcie stworzenie sprawnego systemu realizacji jego najważniejszych postanowień. Wykorzystywanym w tym celu narzędziem będą sporządzane każdego roku raporty dotyczące stanu realizacji Programu. Sprawozdanie to sporządzane będzie za rok poprzedni i jego prezentacji nastąpi na sesji podczas której omawiany jest Raport o stanie gminy. Wcześniej wnioski z tego raportu będą omawiane przez Komitet Rewitalizacji. Podstawowym celem raportu będzie zebranie i usystematyzowanie informacji dotyczących postępów we wdrażaniu GPR. Zostaną one następnie wykorzystane do opracowania Raportu o stanie Gminy Nowiny, który co roku jest sporządzany na podstawie art. 28aa Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym* oraz przedkładany Radzie Gminy. Dane zebrane w ramach Raportu zostaną również wykorzystane do udziału w obowiązkowym badaniu dotyczącym procesu rewitalizacji w gminach prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny w ramach systemu statystyki publicznej. Raport obejmie najważniejsze informacje dotyczące postępów realizacji ujętych w GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Znajdą się w nim

odniesienia do ram czasowych oraz finansowych przedsięwzięć, które zostały zidentyfikowane w GPR. Jeżeli zajdzie taka potrzeba, w Raporcie znajdą się informacje o kolejnych etapach już realizowanych projektów. Będą tam też dostępne zwięzłe, hasłowe informacje na temat aktualnego statusu realizacji przedsięwzięć (np. „w trakcie realizacji”, „zakończono realizację” itd.). Ważnym elementem corocznych raportów będzie bieżąca ocena i analiza osiąganych wskaźników. Poniżej zaprezentowano przykładowy, możliwy do rozbudowania zestaw wskaźników, które należy uwzględnić w corocznych raportach z realizacji GPR.

Przy opracowaniu poniższego przykładowego zestawu wskaźników wykorzystano informacje zawarte w opisanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na temat sposobu oceny ich rezultatów. Liczba wskaźników przyporządkowanych do kolejnych celów odzwierciedla też charakter przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które w pierwszej kolejności mają się koncentrować na rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Przy doborze wskaźników uwzględniono też doświadczenia z prac nad wyznaczeniem granic obszaru rewitalizacji.

Tabela 20 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR

Wskaźnik	Oczekiwany kierunek oddziaływania	Wartość bazowa	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend) (2030)
Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i funkcjonalno-przestrzennej			
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	1994	↑
Cel szczegółowy 1. Wzrost aktywności społecznej, integracja mieszkańców oraz ograniczenie skali wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji			
Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowinach	Spadek wartości wskaźnika	141	↓
Liczba realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu integrację mieszkańców	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Cel szczegółowy 2. Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji			
Powierzchnia nowoutworzonych lub przebudowanych przestrzeni publicznych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	357	↑

Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba powstałych produktów turystycznych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Cel szczegółowy 3. Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń publiczna sprzyjająca integracji społecznej			
Liczba oddanych do użytku placów zabaw/skwerów/miejsc integracji społecznej	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba dostosowanych obiektów do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba wyposażonych obiektów kultury, szkół, przedszkoli	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Cel szczegółowy 4. Sprawne kadry na rzecz rewitalizacji i rozwoju obszaru rewitalizacji			
Liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji (spoza Urzędu Gminy w Nowinach i jej jednostek organizacyjnych)	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑

Źródło: opracowanie własne

Za opracowanie rocznego Raportu dotyczącego stanu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie odpowiadać Zespół do spraw rewitalizacji, będący zespołem roboczym powołanym przez Wójta Gminy, przy jednoczesnej wiodącej roli koordynatora tego zespołu, który odpowiadać będzie za zebranie oraz usystematyzowanie niezbędnych dla jego powstania danych i informacji.

10.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu

Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie następować co trzy lata. Pierwsza ocena zostanie sporządzona w drugiej połowie 2027r.

W ocenie znajdzie się pogłębiona analiza rocznych raportów o stanie realizacji programu: stopnia osiągania wskaźników, jak i danych dotyczących kosztów oraz harmonogramu wdrażania poszczególnych przedsięwzięć. Dokument ten powinien obejmować ocenę prowadzonego procesu rewitalizacji tak, aby możliwe było sformułowanie wniosków w zakresie trafności i aktualności treści GPR (np. odnośnie tego, jak się sprawdza zaplanowany system zarządzania) oraz potrzeby ewentualnych zmian. Zasadne w tym celu będzie wykorzystanie jakościowych metod badawczych. I będą to np. spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z udziałem podmiotów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć, wywiady indywidualne i fokusowe z interesariuszami procesu rewitalizacji, spacery badawcze itd.

W prowadzonej raz na trzy lata ocenie aktualności i stopnia realizacji GPR należy uwzględnić wnioski z badania społecznego, które ma na celu ocenę realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wnioski z w/w analizy pozwolą m.in. na ocenę stanu zagospodarowania i użyteczności przestrzeni publicznych lub dostępności obiektów użyteczności publicznej modernizowanych w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W ramach przeglądu sporządzone zostaną także wykazy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja została zakończona, jest w trakcie lub nie została rozpoczęta; analiza potrzeb i zasobów instytucjonalnych (również po stronie partnerów spoza sektora publicznego) koniecznych do zarządzania procesem rewitalizacji; a także identyfikacja barier i priorytetów w kontekście pozostałych lat wdrażania GPR.

Podobnie jak w przypadku rocznych raportów, za sporządzenie oceny aktualności i stopnia realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowiny do 2030 r.* będzie odpowiedzialny Zespół ds. Rewitalizacji. Ocena będzie przedkładana Komitetowi Rewitalizacji przez Wójta Gminy. Zadaniem Komitetu będzie m.in. ocena czy w kontekście postępów realizacji GPR i osiąganych efektów istnieje konieczność przystąpienia do jego aktualizacji.

11. Zmiany związane z wdrażaniem Programu

11.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy

W związku z realizacją postanowień „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowiny do 2030 r.” nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian uchwały Nr RG-XXXIV/399/21 Rady Gminy NOWINY z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nowiny na lata 2021-2025

11.2. Zmiany dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji* nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian dotyczących Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowiny. Nie przewiduje się aktualizacji Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sitkówka [Uchwała Nr RG-XXXVII/271/05 Rady Gminy Sitkówka – Nowiny z dnia 27.10.2005 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sitkówka-Nowiny

Ponadto w związku z realizacją GPR nie przewiduje się konieczności uchwalenia lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak również konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

11.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji* nie przewiduje się konieczności ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy	8
Tabela 2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zrealizowane w ostatnich latach lub w trakcie realizacji obejmujące miejscowość Nowiny	12
Tabela 3 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkująca obszar rewitalizacji w latach 2021-2023	26
Tabela 4 Przyczyny korzystania ze wsparcia GOPS w Nowinach w 2023r.	26
Tabela 5 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji	27
Tabela 6 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji	27
Tabela 7 Porównanie liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji pomiędzy 2023r. a 2019r.	27
Tabela 8 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Nowiny na koniec 2024r.	27
Tabela 9 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Kielcach w podziale na płeć w latach 2021-2023	28
Tabela 10 Liczba przestępstw i wykroczeń w na obszarze rewitalizacji w latach 2022-2023	28
Tabela 11 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych 2024, parlamentarnych 2023, prezydenckich 2020r. na obszarze rewitalizacji	28
Tabela 12 Liczba organizacji pozarządowych stan na dzień 31.12.2024r.	29
Tabela 13 Potencjały lokalne na obszarze rewitalizacji.....	29
Tabela 14 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych oraz wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023.....	30
Tabela 15 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia stanu na 30.06.2024r.	35
Tabela 16 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie miejscowości Nowiny	44
Tabela 17 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR.....	78
Tabela 18 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR	86
Tabela 19 Ramowy harmonogram realizacji GPR	88
Tabela 20 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR	91

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji Gminy Nowiny w „Programie Rewitalizacji Gminy Sitkówka - Nowiny na lata 2016-2023”	6
Mapa 2 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie Gminy Nowiny	10
Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Nowiny w podziale na jednostki analityczne.....	29
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Nowiny w podziale na jednostki analityczne.....	31
Mapa 5 Obszary chronione na terenie miejscowości Nowiny	36
Mapa 6 Obszary zagrożenia powodzią na terenie obszaru rewitalizacji	37
Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych dla miejscowości Nowiny	38
Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Nowiny w podziale na jednostki analityczne.....	39
Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Nowiny w podziale jednostki analityczne	45
Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Nowiny	46

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji	28
Wykres 2 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS	31

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Budynek Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej biblioteki publicznej w Nowinach	41
--	----

Zdjęcie 2 Szkoła Podstawowa im. Orląt Lwowskich w Nowinach	42
Zdjęcie 3 Przedszkole Samorządowe im. „Pluszowego Misia” w Nowinach	42
Zdjęcie 4 Przychodnia Nowiny	43
Zdjęcie 5 Miasteczko ruchu drogowego.....	44
Zdjęcie 6 Stadion piłkarski i boisko w Nowinach.....	45
Zdjęcie 7 Park Wodny Perła w Nowinach	50
Zdjęcie 8 Park Wody Perła	51